РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ
ВАРНА

гр. Варна, ул. “Брегалница” № 3, Директор - тел.: 052/634-019
E-mail: office@rzi-varna.com, http://www.rzi-varna.com

Годишен анализ на здравно-демографското състояние и здравната мрежа в област Варна

2025 г.

I. Здравно-демографска характеристика на областта

1. Численост на населението.

Демографското развитие на страната ни е национален и социален приоритет от огромно значение, изискващ максимална концентрация на усилията и провеждане на активна, целенасочена и последователна правителствена политика, както и обединение и координиране на органите на властта, институциите и структурите на гражданското общество на централно, регионално и местно ниво.

По отношение на демографските характеристики здравното състояние на нацията и прогнозите за развитие на България са в незавидно състояние и с неблагоприятни тенденции спрямо повечето европейски страни.

Последните години са белязани от задълбочаваща се демографска криза, характеризираща се със стабилна депопулация.

Здравното състояние на хората в България се подобрява по-бавно, отколкото в други държави от ЕС, както показва системно ниската продължителност на живота.

Очакваната средна продължителност на предстоящия живот общо за населението на област Варна, изчислена за периода 2023–2025 г. е 76,6 години, като спрямо предходния период (2022 – 2024 г.) се е увеличила с 0,7 години по данни на Националния статистически институт.

Днешното демографско състояние на българското население е резултат от продължително действие на множество фактори и влияния. Една част от тях са свързани с общи тенденции в демографското развитие на европейските страни, други – със специфичните особености на историческото, икономическото и културно развитие на Република България и конкретно на област Варна.

Влияние върху демографското развитие на населението оказват общите за развитите страни демографски процеси – намалена брачност и раждаемост, засилена урбанизация, както и специфичните за развиващите се страни и страни в преход по-високи нива на смъртност и интензивна външна миграция. В резултат на тези процеси България изпадна в сериозна демографска криза.

Спирането на нарастването на броя на населението и процесът на неговото числено намаляване започва още преди 1989 г.

Анализът на здравно-демографските процеси дава стабилна база за определяне и прогнозиране на здравните потребности, а също така и на обема и вида на здравните услуги, които са необходими за удовлетворяването им.

Общият брой на населението по последни официални данни на НСИ за област Варна **към 31.12.2025 г. е 440 532** души и представлява **6,85 %** от общото население на страната – **6 423 207** души. И през 2025 година област Варна се нарежда на трето място в страната по брой на населението – непосредствено след София-област и област Пловдив.

Население на област Варна към 31.12…. – (за тригодишен период)

Област Варна	Общо	Мъже	Отн. дял (%)	Жени	Отн. дял (%)	В градовете	Отн. дял (%)	В селата	Отн. дял (%)
2023 г.	434 191	208 422	48,00	225 769	51,99	365 995	84,29	68 196	15,70
2024 г.	437 521	210 115	48,02	227 406	51,97	369 799	84,52	67 722	15,47
2025 г.	440 532	211 619	48,03	228913	51,96	373 445	84,77	67 087	15,22

Население по общини за област Варна към 31.12…. – (за тригодишен период)

Община Варна	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2023 г.	323 386	153 651	47,51	169 735	52,48	314 607	97,28	8 779	2,71
2024 г.	327 424	155 658	47,54	171 766	52,45	318 737	97,34	8 687	2,65
2025 г.	331 260	157 600	47,57	173 660	52,42	322 683	97,41	8 577	2,58

Община Аврен	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2023 г.	8 188	4 084	49,87	4 104	50,12	-	0,00	8 188	100,00
2024 г.	8 178	4 081	49,90	4 097	50,09	-	0,00	8 178	100,00
2025 г.	8 154	4 076	49,98	4 078	50,01	-	0,00	8 154	100,00

Община Аксаково	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2023 г.	19 294	9 572	49,61	9 722	50,38	10 335	53,56	8 959	46,43
2024 г.	19 203	9 516	49,55	9 687	50,44	10 255	53,40	8 948	46,59
2025 г.	19 152	9 503	49,61	9 649	50,38	10 205	53,28	8 947	46,71

Община Белослав	Общо	Мъже	Отн. дял (%)	Жени	Отн. дял (%)	В градовете	Отн. дял (%)	В селата	Отн. дял (%)
2023 г.	9 519	4 741	49,80	4 778	50,19	6 668	70,04	2 851	29,95
2024 г.	9 468	4 721	49,86	4 744	50,10	6 608	69,79	2 857	30,17
2025 г.	9 318	4 646	49,86	4 672	50,13	6 502	69,77	2 816	30,22

Община Бяла	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2023 г.	3 284	1 620	49,33	1 664	50,66	2 235	68,05	1 052	32,03
2024 г.	3 394	1 683	49,58	1 711	50,41	2 343	69,03	1 051	30,96
2025 г.	3 510	1 733		1 777		2 470		1 040	

Община Ветрино	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2023 г.	4 929	2 496	49,33	2 433	49,36	-	0,00	4 929	100,00
2024 г.	4 801	2 434	50,69	2 367	49,30	-	0,00	4 801	100,00
2025 г.	4 611	2 343	50,81	2 268	49,18	-	0,00	4 611	100,00

Община Вълчи дол	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2023 г.	7 391	3 702	50,08	3 689	49,91	2 451	33,16	4 940	66,83
2024 г.	7 277	3 646	50,10	3 631	49,89	2 424	33,31	4 853	66,68
2025 г.	7 195	3 610	50,17	3 585	49,82	2 410	33,49	4 785	66,50

Община Долни чифлик	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2023 г.	15 432	7 522	48,74	7 910	51,25	5 310	34,40	10 091	65,39
2024 г.	15 373	7 492	48,73	7 881	51,26	5 297	34,45	10 076	65,54
2025 г.	15 335	7 451	48,58	7 884	51,41	5 221	34,04	10 114	65,95
Община Девня	**Общо**	**Мъже**	**Отн. Дял (%)**	**Жени**	**Отн. Дял (%)**	**В градовете**	**Отн. Дял (%)**	**В селата**	**Отн. Дял (%)**

2023 г.	7 143	3 525	49,34	3 618	50,65	6 524	91,33	619	8,66
2024 г.	7 077	3 492	49,34	3 585	50,65	6 480	91,56	597	8,43
2025 г.	7 019	3 464	49,35	3 555	50,64	6 457	91,99	562	8,06

Община Дългопол	**Общо**	**Мъже**	**Отн. Дял (%)**	**Жени**	**Отн. Дял (%)**	**В градовете**	**Отн. Дял (%)**	**В селата**	**Отн. Дял (%)**
2023 г.	11 637	5 700	48,98	5 937	51,01	4 129	35,48	7 508	64,51
2024 г.	11 536	5 660	49,06	5 860	50,79	4 084	35,40	7 442	64,51
2025 г.	11 382	5 596	49,16	5 786	50,83	4 051	35,59	7 331	64,40

Община Провадия	**Общо**	**Мъже**	**Отн. Дял (%)**	**Жени**	**Отн. Дял (%)**	**В градовете**	**Отн. Дял (%)**	**В селата**	**Отн. Дял (%)**
2023 г.	17 837	8 771	49,17	9 066	50,83	10 179	56,51	7 758	38,87
2024 г.	17 505	8 615	49,21	8 890	50,78	9 726	55,56	7 779	44,43
2025 г.	17 337	8 497	49,01	8 840	50,98	9 634	55,56	7 703	44,43

Община Суворово	**Общо**	**Мъже**	**Отн. Дял (%)**	**Жени**	**Отн. Дял (%)**	**В градовете**	**Отн. Дял (%)**	**В селата**	**Отн. Дял (%)**
2023 г.	6 333	3 140	49,58	3 193	50,41	3 861	60,96	2 472	39,03
2024 г.	6 298	3 117	49,49	3 181	50,50	3 845	61,05	2 453	38,94
2025 г.	6 259	3 100	49,52	3 159	50,47	3 812	60,90	2 447	39,09

Население към 31.12.2025 г. по възраст и пол в област Варна

(брой)

	Общо			**В градовете**			**В селата**		
	Всичко	**Мъже**	**Жени**	**Всичко**	**Мъже**	**Жени**	**Всичко**	**Мъже**	**Жени**
Общо за страната	**6 423 207**	**3 088 245**	**3 334 962**	**4 745 686**	**2 258 418**	**2 487 268**	**1 677 521**	**829 827**	**847 694**
Област Варна	**440 532**	**211 619**	**228 913**	**373 445**	**178 170**	**195 275**	**67 087**	**33 449**	**33 638**
0 - 4	19651	10040	9611	16689	8543	8146	2962	1497	1465
5 - 9	21721	11136	10585	18674	9609	9065	3047	1527	1520
10 - 14	21773	11242	10531	18643	9634	9009	3130	1608	1522
15 - 19	24181	12432	11749	20413	10467	9946	3768	1965	1803
20 - 24	22829	11982	10847	19706	10331	9375	3123	1651	1472
25 - 29	21313	10808	10505	18608	9400	9208	2705	1408	1297
30 - 34	23433	11882	11551	20364	10222	10142	3069	1660	1409
35 - 39	30330	15279	15051	26632	13253	13379	3698	2026	1672
40 - 44	32437	16334	16103	28389	14135	14254	4048	2199	1849
45 - 49	35403	17820	17583	30767	15337	15430	4636	2483	2153
50 - 54	35094	17622	17472	30022	14981	15041	5072	2641	2431
55 - 59	29544	14640	14904	24686	12121	12565	4858	2519	2339
60 - 64	27034	12565	14469	22132	10122	12010	4902	2443	2459
65 - 69	26504	11725	14779	21580	9378	12202	4924	2347	2577

70 - 74	25693	10588	15105	20849	8379	12470	4844	2209	2635
75 - 79	21852	8373	13479	17702	6596	11106	4150	1777	2373
80 +	21740	7151	14589	17589	5662	11927	4151	1489	2662

Населението на Варненска област е разпределено в 12 общини, 10 града и 159 села с общ брой към 31.12.2025 г. – 440 532 жители. Общините във Варненска област са разположени на територия от 3 834 кв. км, която представлява 3,5% от територията на страната. Най-голяма е територията на общините Провадия (517,8 кв. км), Долни чифлик (487,1 кв. км), Вълчи дол (472,4 кв. км), Аксаково (472,2 кв. км) и Дългопол (441 кв. км), а най-малка – на общините Белослав (93,1 кв. км) и Бяла (161,6 кв. км).

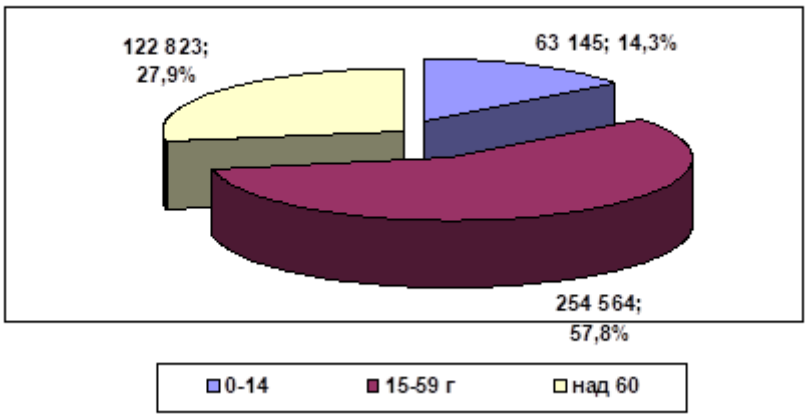
В демографския статус на Варненска област се формира тенденция за увеличение на броя на населението. За изминалата 2025 година населението се е увеличило с 3 011 жители в сравнение с предходната 2024 година.

Териториалното разпределение на населението (живеещи в градове/села) е както следва: в градовете на област Варна живеят 373 445 души или 77,96% от населението на областта, а в селата живеят останалите 67 087души или 15,22% от цялото население на областта. Разпределението на населението между градовете и селата в края на годината е резултат от неговото естествено и механично движение.

Регистрираното съотношение между мъжете и жените в областта е 48,04% към 51,96%.

Възрастова структура на населението в област Варна – (тригодишен период)

Години	**Възрастови групи**						
	Общо	**0-14**	**% от общия брой**	**15-59**	**% от общия брой**	**60+**	**% от общия брой**
Общо							
2023 г .	434 191	63 986	14,73	248 612	57,25	119 922	27,61
2024 г.	437 521	63 696	14,55	251 859	57,56	121 966	27,87
2025 г.	440 532	63 145	14,33	254 564	57,78	122 823	27,88
В градовете							
2023 г.	323 386	54 346	16,80	213 291	65,95	96 799	29,93
2024 г.	369 799	54 416	14,71	216 571	58,56	98 812	26,72
2025 г.	373 445	54 006	14,46	219 587	58,80	99 852	26,73
В селата							
2023 г.	68 084	9 640	14,15	35 321	51,87	23 123	33,96
2024 г.	67 722	9 280	13,70	35 280	52,09	23 154	34,18
2025 г.	67 087	9 139	13,62	34 977	52,13	22 971	34,24

Графика 1. *Възрастова структура на населението в област Варна през 2025 г.*

От особено значение за определяне на здравно-демографската характеристика на населението и тенденциите на общественото здраве е оценката на неговата възрастова структура. Промените във възрастовата структура на населението оказват съществено влияние върху показателите за обществено здраве, особено върху общите коефициенти на раждаемост, смъртност, заболеваемост и болестност и др., и в крайна сметка върху здравните потребности на населението.

Динамиката в броя на населението на областта е свързана с неговата възрастова структура. Разпределението на населението на област Варна по възрастови групи е по-благоприятно от средните стойности на показателя за страната – за децата от 0-14 г. е 14,33%, за 15-59 г. – 57,78% и за лицата над 60-годишна възраст – 27,88%. Характерен е високият дял на населението на област Варна в групата от 15 до 59 г. – 254 564 жители, от която се формира основно трудовият потенциал. През 2025 г. се наблюдава увеличаване броя на населението в област Варна.

Във възрастовата структура на населението на областта се увеличава почти незабележимо относителния дял на лицата над 60-годишна възраст (за 2025 г. – 27,88%, а през 2024 г. – 27,87%), а и делът на децата намалява от 0-14 г. (за 2025 г. – 14,33%, а през 2024 г. – 14,55%). Възрастовата структура на населението се характеризира с трайна тенденция на застаряване на населението. Това води до промени в неговата основна възрастова структура – под, във и над- трудоспособна възраст. Влияние върху съвкупностите на населението във и над трудоспособна възраст оказват както остаряването на населението, така и законодателните промени в определянето на възрастовите граници на населението при пенсиониране.

2. Раждаемост.

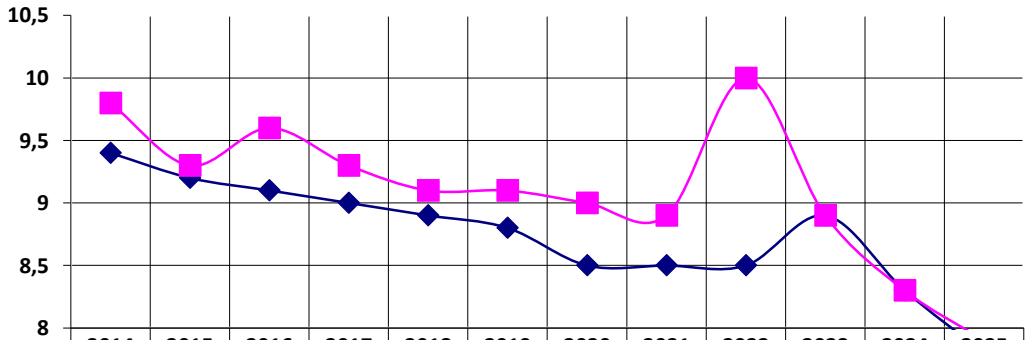
Тенденцията на намаляване на раждаемостта в България започва от 1925 г., когато страната навлиза в т. нар. „демографски преход". През целия 99-годишен период негативната тенденция е добре изразена, независимо от известни компенсационни ефекти след 1950 г. и колебания между 1968 г. и 1974 г. Спадът в раждаемостта е обективно обусловен от влиянието на множество демографски, социални и икономически фактори. Социално-икономическите промени след 1989 г. ускоряват процеса на понижаване на равнището на раждаемостта и са причина през 1997 г. то да спадне до 7,7%.

През 2025 г. в област Варна са се родили 3 472 деца, от които 1 789 са момчета и 1 683 – момичета. Това означава, че момчетата са с 106 повече от момичетата. За 2024 г., броя на родените деца е бил 3 632, отчита се намаление с 160 деца за една година.

До 2009 г. коефициентът на раждаемост в област Варна бележи растеж – от 9.3‰ през 2002 г. до 12.7‰ през 2009 г. От 2010 г. насам коефициентът на раждаемост бележи тенденция на лек спад – от 11,5‰ за 2010 г. на 10.4‰ за 2011 г., 10.0‰ за 2012 г., 9.6‰ за 2013 г, но за 2014 г. коефициента на раждаемост в област Варна бележи леко увеличаване - 9,8‰. През 2015 г. коефициента на раждаемостта бележи спад, където стойността му е 9,3‰. През 2016 г. се наблюдава растеж при коефициента на раждаемостта в областта – 9,6‰, но през 2017 г. бележи лек спад – 9,3‰ и тенденцията на понижение продължава и през 2018 г. – 9,1‰. През 2019 г. се запазва на нивото от 2018 г. – 9,1‰, а през 2020 г. спада до 9,0‰. През 2021 г. спада продължава - 8,9‰. През 2022 г. се наблюдава лек растеж – 9,2‰. През 2023 г. коефициентът на раждаемост възлиза на 8,9‰, като тенденцията на спад се запазва и пред 2024 г., когато той намалява до 8,3‰ . За 2025 г. коефициента на раждаемост е 7,9 ‰. Данните от последните две години показват отрицателна тенденция – коефициентът на раждаемост намалява от 8,3‰ на 7,9‰, което е знак за продължаващо свиване на броя на новородените и задълбочаване на демографските проблеми.

Много фактори от различен характер оказват влияние върху равнището на раждаемостта. Сред тях изпъкват социално-икономическите условия, които оказват негативно влияние върху репродуктивните нагласи сред младите хора.

Друг показател, характеризиращ процеса на раждаемостта е средната възраст на жените при сключване на брак и раждане на първо дете. През последните години тази възраст остава почти непроменена в област Варна през 2025 г. е 28,5, през 2024 г. е 28,7, през 2023 г. е 28,8, през 2022 г. е 28,7 години, през 2021 г. е 28,9 години, през 2020 г. е 28,4 години, през 2019 г. е 28,3 години, през 2017 г. и 2018 г. е 28,1 години, а през 2015 г. и 2016 г. – 27,9 години.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
България	9,4	9,2	9,1	9,0	8,9	8,8	8,5	8,5	8,5	8,9	8,3	7,8
Област Варна	9,8	9,3	9,6	9,3	9,1	9,1	9	8,9	10	8,9	8,3	7,9

Графика 2. *Раждаемост в област Варна и страната (на 1000 жени във фертилна възраст)*

Раждания и аборти в област Варна

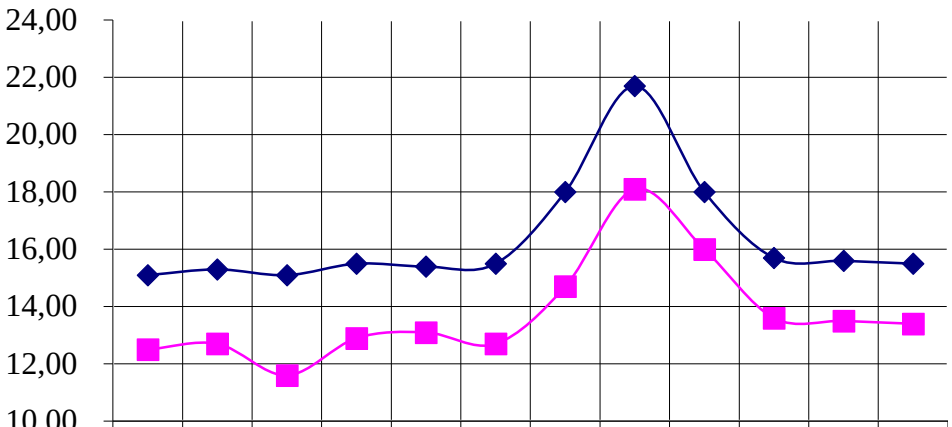
Година	Брой – общо		На 1 000 жени от 15 до 49 години	
	Раждания	Аборти	Раждания	Аборти
2021 г.	4 205	995	39,71	9,40
2022 г.	3 997	1 094	42,88	10,53
2023 г.	3 868	1 090	41,63	11,73
2024 г.	3 647	1 061	39,18	11,39
2025 г.	3 472	1 046	37,17	11,20

Забележка: *Данните са получени от НЦОЗА и НСИ.*

3. Обща смъртност.

УМИРАНИЯ ПРЕЗ 2025 г. ПО ВЪЗРАСТ, МЕСТОЖИВЕЕНЕ И ПОЛ

Област Варна	Общо			В градовете			В селата		
Възраст	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Общо за страната	**99 479**	**51 142**	**48 337**	**64 706**	**32 673**	**32 033**	**34 773**	**18 469**	**16 304**
Варна	5 880	3 063	2 817	4 499	2 319	2 180	1 381	744	637
0	8	5	3	7	4	3	1	1	-
1 - 4	8	6	2	6	5	1	2	1	1
5 - 9	5	3	2	2	-	2	3	3	-
10 - 14	4	3	1	2	2	-	2	1	1
15 - 19	7	4	3	5	3	2	2	1	1
20 - 24	10	6	4	8	6	2	2	-	2
25 - 29	14	10	4	10	6	4	4	4	-
30 - 34	18	12	6	11	7	4	7	5	2
35 - 39	45	33	12	42	30	12	3	3	-
40 - 44	89	66	23	71	52	19	18	14	4
45 - 49	108	74	34	83	54	29	25	20	5
50 - 54	228	156	72	183	123	60	45	33	12
55 - 59	286	191	95	212	142	70	74	49	25
60 - 64	422	293	129	301	211	90	121	82	39
65 - 69	536	349	187	394	249	145	142	100	42
70 - 74	768	442	326	583	331	252	185	111	74
75 - 79	945	480	465	725	366	359	220	114	106
80 - 84	915	410	505	696	319	377	219	91	128
85 +	1 464	520	944	1158	409	749	306	111	195

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
България	15,1	15,3	15,1	15,5	15,4	15,5	18	21,7	18	15,7	15,6	15,5
Област Варна	12,5	12,7	11,6	12,9	13,1	12,7	14,7	18,1	16	13,6	13,5	13,4

Графика 3. *Обща смъртност в област Варна и страната (на 1 000 души)*

4. Структура на общата смъртност по причини.

Един от най-сериозните демографски проблеми, пред които е изправена България, е високото ниво на смъртност – обща, преждевременна и детска. Този показател е не само индикатор за здравословното състояние на населението, но и отразява редица социални, икономически и културни фактори.

Смъртността е ключов индикатор за общественото здраве. Нейната динамика и структура са пряко свързани със социално-икономическото развитие на страната и регионите ѝ. Сред основните фактори, влияещи върху увеличаващата се обща смъртност, е процесът на демографско остаряване – делът на възрастното население непрекъснато нараства, а броят на младите намалява. Това води до естествено повишаване на смъртността, тъй като възрастовите групи над 65 години са най-уязвими към хронични заболявания и смъртни случаи.

Още по-притеснително е нивото на преждевременна смъртност – смърт при хора в трудоспособна възраст. То често е резултат от предотвратими заболявания, липса на навременна диагностика и лечение, както и от нездравословен начин на живот. Детската смъртност, макар и по-ниска в сравнение с предходни десетилетия, също остава показател за неравенства в достъпа до здравеопазване, особено в социално уязвими групи и отдалечени райони.

За да се справи с този комплексен проблем, България има нужда от дългосрочна и ефективна политика в сферата на здравеопазването, социалната подкрепа и регионалното развитие. Необходими са инвестиции в профилактиката, подобряване на здравната култура и осигуряване на равен достъп до качествена медицинска помощ за всички слоеве на населението.

Пандемията от COVID-19, обявена през 2020 г., задълбочи съществуващите демографски проблеми в страната, включително и в област Варна. През тази година в България е отчетено рязко увеличение на смъртността – 18,0‰, което се задържа на високи нива и през 2021 г., когато достига 21,7‰ – най-високата стойност за периода.

След този пик, се наблюдава постепенно понижение на смъртността:

- 2023 г. – 15,7‰
- 2024 г. – 15,6‰
- 2025 г. – 15,5 ‰

Макар и слабо, това намаление е знак за стабилизиране след кризисния период.

В област Варна през 2025 г. общият коефициент на смъртност е 13,4‰, което е минимално понижение спрямо 2024 г. (13,5‰).

- **Общо починали:** 5 897 души;
  - Мъже: 3 063;
  - Жени: 2 817;
- **По населени места:**
  - В градовете: 4 499 починали;
  - В селата: 1 381 починали;
- **По възрастови групи:**
  - Най-висока смъртност е отчетена сред хората на възраст над 85 години – 1 464 починали;

Въпреки лекото намаление на смъртността през последния период, нивата ѝ остават сравнително високи. Смъртността е по-изразена сред мъжете, както и в градските райони, което подсказва за наличието на определени демографски и социални фактори, влияещи върху общото здравословно състояние на населението. Значителен принос за високите стойности има застаряващата възрастова структура, като най-силно засегната е групата на хората на 85 и повече години.

Тези данни подчертават нуждата от целенасочени мерки за подобряване на здравеопазването, социалната грижа за възрастните хора и активна демографска политика.

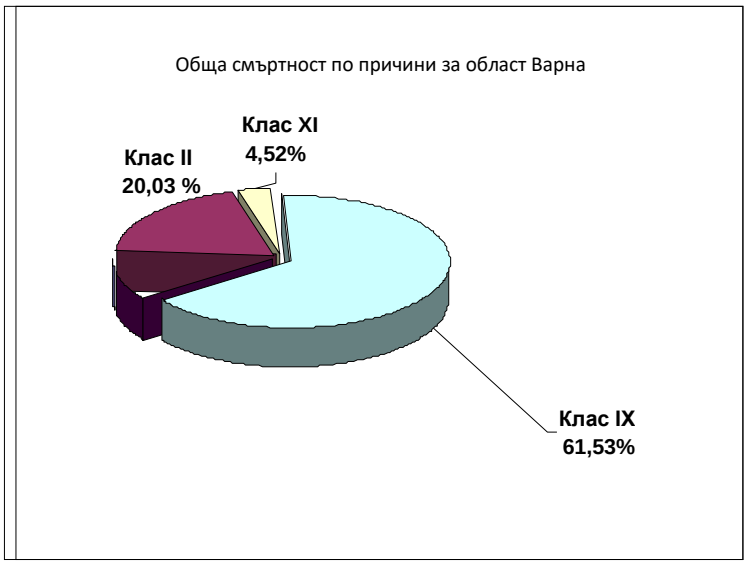
Заболяванията са основна причина за смърт при възрастните в област Варна.

И през 2025 г. основен дял в структурата на общата смъртност заемат болестите на органите на кръвообращението – клас IX – 61,53%, следван от клас II новообразувания – 20,03%. Трето място, като причина за смърт в област Варна заема – клас XI Болести на храносмилателната система – 4,52%.

Обща смъртност по причини за област Варна

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	2024 г. – Област Варна			2025 г. – Област Варна		
		Брой	На 100 000 от населението	Относителен дял (%)	Брой	На 100 000 от населението	Относителен дял (%)
	ОБЩО I – XX клас	5 897	1 347,8	100	5 879	1334,75	100
I	**Някои инфекциозни и паразитни болести**	65	14,8	1,1	77	17,48	1,31
II	**Новообразувания**	1 076	245,9	18,2	1 178	267,40	20,03
III	**Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм**	1	0,2	0,01	3	0,68	0,05
IV	**Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата**	11	2,5	0,2	17	3,86	0,29
V	**Психични и поведенчески разстройства**	3	0,7	0,05	-	-	-
VI	**Болести на нервната система**	72	16,5	1,2	89	20,20	1,51
IX	**Болести на органите на кръвообращението**	3 717	849,5	63,0	3 618	821,28	61,53
X	**Болести на дихателната система**	237	54,2	4,0	223	50,62	3,79
XI	**Болести на храносмилателната система**	272	62,2	4,6	266	60,38	4,52
XII	**Болести на кожата и подкожната тъкан**	1	0,2	0,01	1	0,23	0,02
XIII	**Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан**	4	0,9	0,06	1	0,23	0,02
XIV	**Болести на пикочо-половата система**	85	19,4	1,4	86	19,52	1,46
XVI	**Някои състояния, възникващи през перинаталния период**	7	1,6	0,1	5	1,13	0,09
XVII	**Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации**	2	0,5	0,03	2	0,45	0,03
XVIII	**Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде**	173	39,5	2,9	165	37,45	2,81
XXII	**Кодове за специални цели, в това число COVID-19**	27	6,2	0,5	9	2,04	0,15
XX	**Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини**	144	32,9	1,49	139	31,55	1,49

Забележка: *Данните са получени от Национален статистически институт.*

Графика 4. *Структура на общата смъртност по причини за умирания в област Варна през 2025 г.*

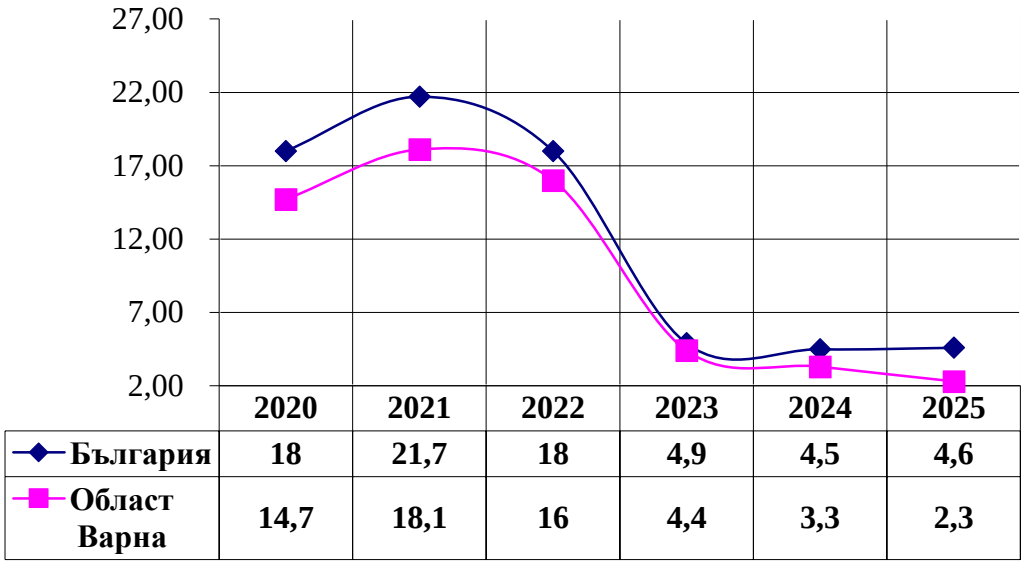
5. Детска смъртност (умрели деца до 1 годишна възраст) в област Варна.

Нивото на детската смъртност е най-информативният показател за икономическото, социалното и здравното благополучие на населението, а измененията в интензитета на детската смъртност настъпват сравнително бързо с икономическите условия на живот и жизнен стандарт. По този показател България продължава да е в челните места за най-висок процент детска смъртност в класацията на Европейския съюз.

Детската смъртност в област Варна (2.3 ‰) винаги е била по-ниска от средната за страната (4.6 ‰). Това се дължи на по-големият относителен дял на градското население в сравнение със средния за страната.

Коефициентът на детската смъртност в Област Варна бележи плавно снижение от 2003 г. когато е 11,4‰ до 2009 г., когато достига 6,3‰. За 2010 г. коефициентът отново се покачва на 10,1‰. През 2013 г. коефициентът на детска смъртност достига своята най-ниска стойност от 10 години насам – 4,2‰, през 2014 г., той нараства и е 5,1‰. Същото се наблюдава през 2015 г., където коефициентът расте и е 6,4‰, а през 2016 г. рязко намалява на 4,9‰. През 2017 г. бележи нарастване – 5,7‰, а през 2018 г. леко намалява – 5,6‰. През 2019 г. се запазва тенденцията на намаляване на коефицента – 4,4‰, докато през 2020 г. рязко намалява на 3,6 ‰. Въпреки нарастване на коефициента на обща смъртност за 2020 г. за област Варна - 14,7‰, при коефицента на детска смъртност се наблюдава положителната тенденция към намаляване. Намаляването на коефицента на детска смъртност през 2020 г. не се дължи на подобряване на икономическите условия на живот и жизнен стандарт, а се дължи на ниската раждаемост по време на пандемията от COVID-19. През 2021 г. се забелязва леко покачване – 4,3‰. През 2022 г. детската смъртност е 4,2‰. През 2023 г. детската смъртност проявява възходяща динамика, достига коефициент от 4,4‰, докато през 2024 г. се наблюдава нейното понижаване до 3,3‰. Такова понижаване се наблюдава и през 2025 г. – 2,3‰.

Наблюдават се различия в стойностите на показателя детска смъртност по отношение на териториалния признак (градове-села), като в градовете детската смъртност е по-висока в сравнение със селата в сравнение с предходната година.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
България	18	21,7	18	4,9	4,5	4,6
Област Варна	14,7	18,1	16	4,4	3,3	2,3

Графика 5. *Детска смъртност в област Варна и страната (на 1 000 живородени деца)*

Детска смъртност (умрели деца до 1 г. възраст) в област Варна

Година	Общо		В градовете		В селата	
	Брой	На 1 000 живородени	Брой	На 1 000 живородени	Брой	На 1 000 живородени
2021 г.	18	4,3	10	2,8	8	11,9
2022 г	10	6,1	8	2,5	2	2,9
2023 г.	17	4,3	15	4,6	2	3,2
2024 г.	12	3,3	8	2,6	4	7,2
2025 г.	8	2,3	7	2,4	1	1,8

Перинатална, неонатална и постнеонатална детска смъртност в област Варна

Година	Перинатална ДС в ‰	Неонатална ДС в ‰	Постнеонатална ДС в ‰
2021 г.	5.7	1.2	3.1
2022 г.	9.2	1.0	0.5
2023 г.	5.6	2.5	1.5
2024 г.	4.1	1.6	1.3
2025 г.	4.0	1.7	0.3

Детска смъртност по причини

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	2024 г. – област Варна			2025 г. – област Варна		
		Брой	На 1 000 живородени	Относителен дял (%)	Брой	На 1 000 живородени	Относителен дял (%)
	ОБЩО I – XIX клас	12	3,11	100	8	2,3	100
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	0	0	0	0	0	0
II	Новообразувания	0	0	0	0	0	0
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения включващи имунни механизъм	0	0	0	0	0	0
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	0	0	0	0	0	0
VI	Болести на нервната система	0	0	0	0	0	0
IX	Болести на органите на кръвообращението	0	0	0	0	0	0
X	Болести на дихателната система	2	0,51	16,66	0	0	0
XI	Болести на храносмилателната система	0	0	0	1	0,28	12,5
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	7	1,81	58,33	5	1,44	62,5
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	2	0,51	16,66	1	0,28	12,5
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде	1	0,25	8,33	1	0,28	12,5
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	0	0	0	0	0	0

Забележка: *Данните са получени от Националния статистически институт на област Варна.*

6. Структура на детската смъртност по причини.

През 2025 година броят на починалите деца на възраст до 1 година е 8, което представлява намаление спрямо предходната 2024 година, когато са отчетени 12 такива случая.

Коефициентът на детска смъртност през 2025 г. е 2,3 ‰ на 1 000 живородени деца. Това е с 0,81 промила по-нисък спрямо 2024 г. През 2025 г. основни причини за умиранията на децата под 1-годишна възраст са „Някои състояния, възникващи през перинаталния период“ - 1,44‰ на 1 000 живородени деца.

Причините за регистрираните стойности на детската смъртност могат условно да се разделят на медицински и немедицински. Сред основните фактори, които оказват влияние върху нивото на показателя, се открояват:

- Високият процент на ранни бременности, които са свързани с повишен риск от усложнения както за майката, така и за новороденото;
- Значителният дял на недоносените деца и децата с вродени малформации, които често изискват интензивни и продължителни медицински грижи;
- Пропуски в работата на семейните лекари и лекарите-специалисти при провеждането на женски и детски консултации, както и недостатъчната координация между различните звена в системата на майчино и детско здравеопазване;
- Незадоволителна здравна култура и начин на живот, които допринасят за повишен здравен риск сред определени социални групи.

7. Естествен прираст на населението в област Варна.

Естественият прираст на населението представлява **разликата между броя на живородените и починалите лица** в даден период. Показателят отразява дали населението в даден регион нараства или намалява **по естествен път**, без да се включват миграционни процеси.

След 1990 година демографското развитие на страната, включително и на област Варна, се характеризира с **отрицателен естествен прираст** – резултат от продължително **понижена раждаемост и повишена смъртност**.

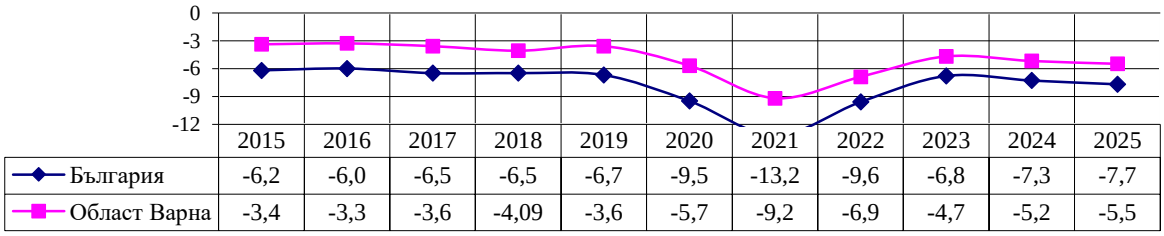
През 2025 година абсолютната стойност на естествения прираст в област Варна е **минус 2 419 души**, което означава, че с толкова е намаляло населението в резултат на разликата между починалите и родените. Коефициентът на естествения прираст възлиза на **– 5,5 ‰** (на 1 000 души от населението), като отрицателни стойности се наблюдават **във всички общини на областта**. Това потвърждава, че **намалението на населението е в значителна степен обусловено от негативни демографски процеси**, а не само от външна миграция.

Естествен прираст по общини в област Варна – (тригодишен период)

Община	2023 г.		2024 г.		2025 г.	
	Брой	На 1 000 души	Брой	На 1 000 души	Брой	На 1 000 души
Аврен	-111	-0,26	-92	-0,21	-84	-0,19
Аксаково	-136	-0,31	-143	-0,33	-175	-0,40
Белослав	-103	-0,24	-56	-0,13	-105	-0,24
Бяла	-51	-0,12	-45	-0,10	-38	-0,09
Варна	-905	-2,08	-1167	-2,67	-1268	-2,88
Ветрино	-84	-0,19	-89	-0,20	-103	-0,23
Вълчи дол	-125	-0,29	-137	-0,31	-96	-0,22
Девня	-101	-0,23	-105	-0,24	-81	-0,26
Долни чифлик	-46	-0,11	-83	-0,19	-116	-0,18
Дългопол	-101	-0,23	-95	-0,22	-106	-0,24
Провадия	-150	-0,35	-193	-0,44	-174	-0,39
Суворово	-94	-0,22	-60	-0,14	-73	-0,17

ОБЩО	-2 007	-4,7	-2 265	-5,18	-2 419	-5,49

Забележка: *Данните са получени от Национален статистически институт.*

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
България	-6,2	-6,0	-6,5	-6,5	-6,7	-9,5	-13,2	-9,6	-6,8	-7,3	-7,7
Област Варна	-3,4	-3,3	-3,6	-4,09	-3,6	-5,7	-9,2	-6,9	-4,7	-5,2	-5,5

Графика 6. *Естествен прираст в област Варна и страната (на 1 000 души от населението). Данните са получени от Национален статистически институт.*

II. Заболеваемост и болестност

1. Структура на Общата заболеваемостта и болестността по класове болести.

Здравословното състояние и здравният статус на населението е интегрален показател за социално-икономическото развитие на страната, качеството на живота на населението и качеството на развитие на човешкия капитал.

Едновременното въздействие на значителен брой фактори като пол, възраст, образование, трудова заетост и условия на труд, местоживеене, здравна култура, здравни традиции и нагласи, състояние на здравната система и степен на развитие на условия за равен достъп до здравни услуги за всички, социално-икономическо развитие и доходи, определя характера на общия здравен статус на населението, здравното поведение и възпроизвеждането на неравенства за различни социални групи по отношение на достъпа до здравеопазване и здравни грижи.

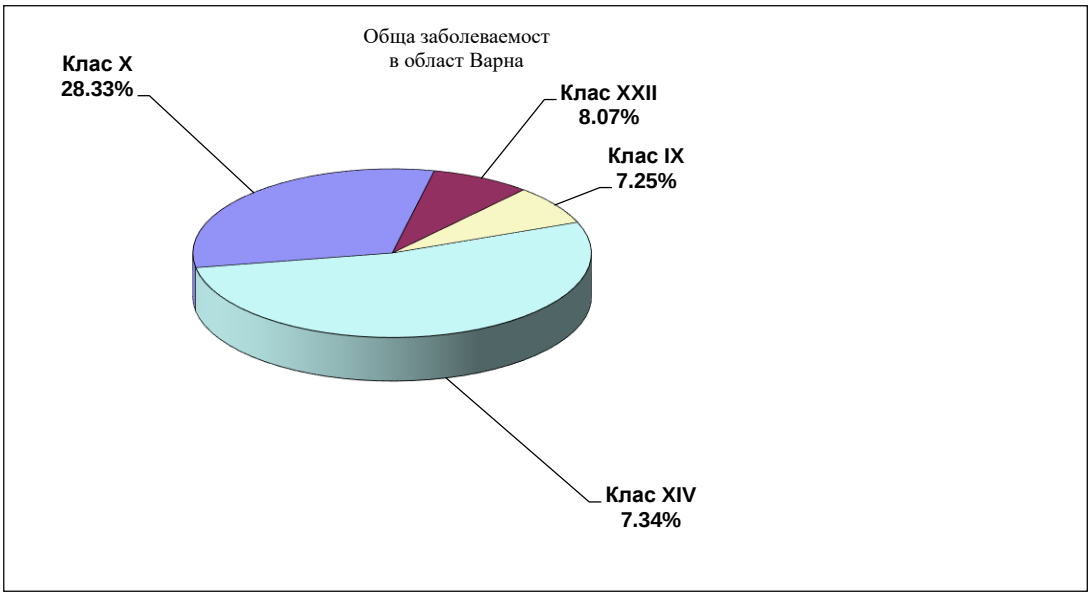
Нарастващата заболеваемост на населението се определя в най-голяма степен от заболявания, които се дължат на демографски фактори, свързани със стареенето на населението, нездравословно хранене, тютюнопушене, употреба на алкохол, нерационален и нехигиеничен живот, намалена двигателна активност и спортуване, живот в стрес и др.

В структурата на заболеваемостта на населението по класове болести за 2025 г. в област Варна с най-висок относителен дял са болести на дихателната система – 31,16%. На второ място болести на органите на кръвообращение – 8,08%. На трето място са травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини - 7,57%.

Регистрираната заболеваемост за 2025 г. са 403 892.

През 2025 г в структурата на болестността по класове болести с най-висок относителен дял са болести на органите на кръвообращанието – 21,00%. На второ място болести на дихателната система – 16,78%. На трето място са болести на пикочо-половата система - 7,65%.

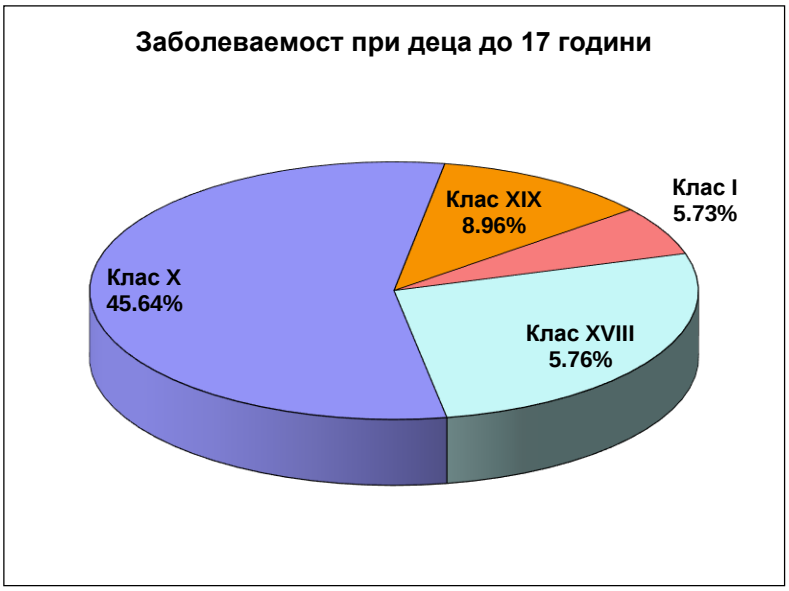
Регистрираната болесност за 2025 г. е 1 468 103.

Графика 7. *Структура на Общата заболеваемост на населението от област Варна през 2025 г.*

2. Заболеваемост при децата до 17 години.

В структурата на заболеваемостта при децата до 17 години по класове болести за 2025 г. в област Варна с най-висок относителен дял са болестите на дихателната система – 55,45%. На второ място някои инфекциозни и паразитни болести – 11,52%. На трето място са симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде – 6,16%. На четвърто място са болести на кожата и подкожната тъкан – 4,39%.На пето място са травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини – 4,30%.

Графика 8. *Структура на заболеваемост при децата до 17 години през 2025 г. от област Варна*

Болестност и заболеваемост сред населението в област Варна през 2024 г.

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Болестност			Заболеваемост		
		Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял (%)	Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял (%)
	ОБЩО I – XIX клас	1 287 818	2943,44	100	352 794	806,35	100
I	**Някои инфекциозни и паразитни болести**	35 954	82,18	2,79	17 999	41,14	5,10
II	**Новообразувания**	29 839	68,20	2,32	8 718	19,93	2,47
III	**Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм**	14 106	32,24	1,10	3 322	7,59	0,94
IV	**Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата**	95 529	218,34	7,42	12 892	29,47	3,65
V	**Психични и поведенчески разстройства**	32 055	73,27	2,49	6 105	13,95	1,73
VI	**Болести на нервната система**	49 841	113,92	3,87	13 010	29,74	3,69
VII	**Болести на окото и придатъците му**	106 108	242,52	8,24	18 697	42,73	5,30
VIII	**Болести на ухото и мастоидния израстък**	37 609	85,96	2,92	12 486	28,54	3,54
IX	**Болести на органите на кръвообращението**	266 563	609,26	20,70	27 317	62,44	7,74
X	**Болести на дихателната система**	229 379	524,27	17,81	105 482	241,09	29,90
XI	**Болести на храносмилателната система**	49 973	114,22	3,88	14 750	33,71	4,18
XII	**Болести на кожата и подкожната тъкан**	45 230	103,38	3,51	15 841	36,21	4,49
XIII	**Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан**	106 648	243,76	8,28	24 844	56,78	7,04
XIV	**Болести на пикочо-половата система**	95 767	218,89	7,44	27 886	63,74	7,90
XV	**Бременност, раждане и послеродов период**	4 765	10,89	0,37	1 788	4,09	0,51
XVI	**Някои състояния възникващи през перинаталния период**	466	1,07	0,04	201	0,46	0,06
XVII	**Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации**	2 382	5,44	0,18	592	1,35	0,17
XVIII	**Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде**	28 426	64,97	2,21	13 473	30,79	3,82
XIX	**Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини**	54 811	125,28	4,26	25 705	58,75	7,29
XXII	**Кодове за специални цели, в това число COVID-19**	4 737	10,83	0,37	2 826	6,46	0,80

Забележка: *Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на ЛЗ за извънболнична помощ в областта.*

Болестност и заболеваемост сред населението в област Варна през 2025 г.

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Болестност			Заболеваемост		
		Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял (%)	Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял (%)
	ОБЩО I – XIX клас	1468103	3332,57	100	403892	916,83	100
I	**Някои инфекциозни и паразитни болести**	49782	113,00	3,39	22240	50,48	5,51
II	**Новообразувания**	35385	80,32	2,41	8188	18,59	2,03
III	**Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм**	21128	47,96	1,44	5019	11,39	1,24
IV	**Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата**	100140	227,32	6,82	14590	33,12	3,61
V	**Психични и поведенчески разстройства**	32273	73,26	2,20	5866	13,32	1,45
VI	**Болести на нервната система**	57878	131,38	3,94	14334	32,54	3,55
VII	**Болести на окото и придатъците му**	110207	250,17	7,51	21960	49,85	5,44
VIII	**Болести на ухото и мастоидния израстък**	43249	98,17	2,95	13494	30,63	3,34
IX	**Болести на органите на кръвообращението**	308245	699,71	21,00	32629	74,07	8,08
X	**Болести на дихателната система**	246329	559,16	16,78	125846	285,67	31,16
XI	**Болести на храносмилателната система**	63353	143,81	4,32	17057	38,72	4,22
XII	**Болести на кожата и подкожната тъкан**	51221	116,27	3,49	12696	28,82	3,14
XIII	**Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан**	128814	292,41	8,77	25693	58,32	6,36
XIV	**Болести на пикочо-половата система**	112247	254,80	7,65	30589	69,44	7,57
XV	**Бременност, раждане и послеродов период**	5961	13,53	0,41	1297	2,94	0,32
XVI	**Някои състояния възникващи през перинаталния период**	517	1,17	0,04	144	0,33	0,04
XVII	**Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации**	2854	6,48	0,19	668	1,52	0,17
XVIII	**Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде**	31857	72,31	2,17	16119	36,59	3,99
XIX	**Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини**	57502	130,53	3,92	24169	54,86	5,98
XXII	**Кодове за специални цели, в това число COVID-19**	9164	20,80	0,62	6558	14,89	1,62

Забележка: *Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на ЛЗ за извънболнична помощ в областта.*

Хоспитализирана заболеваемост

Запазва се тенденцията и през 2025 г. на първо място е клас IX (болести на органите на кръвообращение) – 17557 души, което е 398.54 на 10 000 души от населението на областта, с относителен дял – 17.90%.

На второ място отново е клас XI (Болести на храносмилателната система) – 13310 души, което е 302.13 на 10 000 души от населението и относителен дял – 13,57 %.

На трето място отново е Клас II (новообразувания-включват се всички видове новообразувания – доброкачествени, злокачествени, с неопределен характер, новообразувания in situ)– 11092 души, което е 251.79 на 10 000 души от населението и относителен дял – 11,31%.

На четвърто място е клас XIX (Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини) – 7571 души или 171.86 на 10 000 души от населението, относителен дял – 7,72%.

На пето място е клас XIV (Болести на пикочо-половата система)– 7443 души, което е 168,95 на 10 000 души от населението, относителен дял – 7,59%.

През 2025 г. отчетените от лечебните заведения за болнична помощ хоспитализирани случаи са 98064 или 2226.04 на 10 000 от населението, което бележи увеличение в сравнение с 2024 г., когато хоспитализирани случаи са били 69270 души или 1583,24 на 10 000 от населението.

Хоспитализирана заболеваемост в Област Варна за 2025 г.

	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	**Хоспитализации по вид заболяване**	**На 10 000 души от населението**	**Относителен дял (%)**
	ОБЩО I - XXII клас	98064	2226.04	100.00
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	2769	62.86	2.82
II	Новообразувания	11092	251.79	11.31
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	1289	29.26	1.31
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	3339	75.79	3.40
V	Психични и поведенчески разстройства	2830	64.24	2.89
VI	Болести на нервната система	2016	45.76	2.06
VII	Болести на окото и придатъците му	1759	39.93	1.79
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	1238	28.10	1.26
IX	Болести на органите на кръвообращението	17557	398.54	17.90

X	Болести на дихателната система	6566	149.05	6.70
XI	Болести на храносмилателната система	13310	302.13	13.57
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	2000	45.40	2.04
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	7916	179.69	8.07
XIV	Болести на пикочо-половата система	7443	168.95	7.59
XV	Бременност, раждане и послеродов период	5229	118.70	5.33
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	1238	28.10	1.26
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	642	14.57	0.65
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде	2156	48.94	2.20
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	7571	171.86	7.72
XXII	Кодове за специални цели U00–U85	104	2.36	0.11

Забележка: *Данните са получени от внедрената от НЦОЗА система за отчитане на хоспитализираните случаи в ЛЗ за болнична помощ за 2025 г.*

Хоспитализирана заболеваемост в Област Варна за 2024 г.

	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	**Хоспитализации по вид заболяване**	**На 10 000 души от населението**	**Относителен дял (%)**
	ОБЩО I - XXII клас	69270	1583,24	100,00
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	1676	38,31	2,42
II	Новообразувания	6936	158,53	10,01
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	510	11,66	0,74
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	1950	44,57	2,82
V	Психични и поведенчески разстройства	2230	50,97	3,22
VI	Болести на нервната система	1346	30,76	1,94
VII	Болести на окото и придатъците му	1230	28,11	1,78
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	800	18,28	1,15

IX	Болести на органите на кръвообращението	13563	310,00	19,58
X	Болести на дихателната система	5580	127,54	8,06
XI	Болести на храносмилателната система	9257	211,58	13,36
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	1332	30,44	1,92
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	4924	112,54	7,11
XIV	Болести на пикочо-половата система	5285	120,79	7,63
XV	Бременност, раждане и послеродов период	4227	96,61	6,10
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	901	20,59	1,30
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	283	6,47	0,41
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде	1554	35,52	2,24
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	5374	122,83	7,76
XXII	Кодове за специални цели U00–U85	312	7,13	0,45

Забележка: *Данните са получени от внедрената от НЦОЗА система за отчитане на хоспитализираните случаи в ЛЗ за болнична помощ за 2024 г.*

Онкологични заболявания

Най-често срещаните онкологични заболявания са ракът на белия дроб, който е най-често диагностицираният в световен мащаб, следван от рака на гърдата при жените и колоректалния рак.

Ракът на белия дроб е водещата причина за смърт от рак в света, следван от колоректалния рак и рака на черния дроб.

В България честотата на раковите заболявания традиционно е по-ниска от средната за Европейския съюз, но процентът на смъртност е непропорционално по-висок. Ракът на белия дроб и колоректалният рак съставляват значителна част от заболеваемостта в страната, като първичната превенция и ранният скрининг остават основни цели за органите по обществено здравеопазване.

Процентът на смъртност е непропорционално по-висок, заради късното откриване - България има едни от най-ниските нива на участие в скринингови програми (за рак на гърдата, на шийката на матката и колоректален рак) в целия ЕС, което води до ниска преживяемост.

За справяне с тези проблеми България прие „Национален план за борба с рака (2021–2027)“, насочен към подобряване на ранната диагностика и превенцията на рисковите фактори (като тютюнопушене и затлъстяване).

Рисковите фактори са:

- Тютюнопушене - България твърдо заема първо място по тютюнопушене в ЕС;
- Консумация на алкохол;
- Лоши хранителни навици и наднормено тегло;
- Ниски нива на ваксинация срещу HPV (Човешки папиломен вирус);
- Замърсяване на въздуха и околната среда.

В област Варна през 2025 г. заболеваемостта от злокачествени новообразувания е 512.34, а болестността – 4710.67 на 100 000 души от населението.

За 2024 г. заболеваемостта от злокачествени новообразувания е била 490,49, а болестността – 4289,17 на 100 000 души от населението.

Запазва се тенденцията и през 2025 г. сред новооткритите заболявания най-често срещани да са тези на Храносмилателните органи – 533, или 120,99 на 100 000 души население, след тях са Меланом и други злокачествени новообразувания на кожата – 355 или 80,58 на 100 000 души население. На трето място са злокачествени новообразувания на млечната жлеза – 286 или 64,92 на 100 000 души население.

Регистрирани заболявания от злокачествени новообразувания

Наименование и локализацияна на новообразувание то по МКБ – 10	2024 г.						2025 г.					
	Рег. Заболявания (болестност)			Новооткрити			Рег. Заболявания (болестност)			Новооткрити		
	Всичко	На 100 000	Отн. дял (%)	Всичко	На 100 000	Отн. дял (%)	Всичко	На 100 000	Отн. дял (%)	Всичко	На 100 000	Отн. дял (%)
Злокачествени новообразувания **всичко**	18766	4289,17	100,00	2146	490,49	100,00	20752	4710.67	100.00	2257	512.34	100.00
Устни, устна кухина и фаринкс	328	74,97	1,75	41	9,37	1,91	362	82.17	1.74	41	9.31	1.82
в т.ч.: устна	76	17,37	0,40	7	1,60	0,33	84	19.07	0.40	3	0.68	0.13
Храносмилателни органи	3115	711,97	16,60	523	119,54	24,37	3489	792.0	16.81	533	120.99	23.62
в т. ч.: хранопровод	34	7,77	0,18	10	2,29	0,47	52	11.80	0.25	20	4.54	0.89
стомах	227	51,88	1,21	62	14,17	2,89	256	58.11	1.23	44	9.99	1.95
дебело черво	1484	339,18	7,91	191	43,66	8,90	1645	373.41	7.93	212	48.12	9.39
ректосигмоидална област, право черво (ректум), анус и анален канал	1036	236,79	5,52	132	30,17	6,15	1139	258.55	5.49	134	30.42	5.94
черен дроб и интрахепатални жлъчни пътища	86	19,66	0,46	34	7,77	1,58	100	22.70	0.48	32	7.26	1.42
Панкреас	168	38,40	0,90	74	16,91	3,45	199	45.17	0.96	70	15.89	3.10
Дихателни органи и гръден кош	827	189,02	4,41	227	51,88	10,58	963	218.60	4.64	226	51.30	10.01
в т. ч.: ларинкс	220	50,28	1,17	25	5,71	1,16	229	51.98	1.10	23	5.22	1.02
трахея, бронхи и бял дроб	560	127,99	2,98	197	45,03	9,18	685	155.49	3.30	196	44.49	8.68

Кости и ставни хрущяли	39	8,91	0,21	1	0,23	0,05	38	8.63	0.18	3	0.68	0.13
Меланом и други злокачествени новообразувания на кожата	3581	818,47	19,08	348	79,54	16,22	3986	904.82	19.21	355	80.58	15.73
в т. ч.: злокачествен меланом на кожата	380	86,85	2,02	32	7,31	1,49	413	93.75	1.99	39	8.85	1.73
Мезотелиална и меки тъкани	153	34,97	0,82	16	3,66	0,75	156	35.41	0.75	12	2.72	0.53
Млечна жлеза	3638	831,50	19,39	290	66,28	13,51	3943	895.05	19.00	286	64.92	12.67
Женски полови органи	2156	492,78	11,49	147	33,60	6,85	2291	520.05	11.04	152	34.50	6.73
в т. ч.: шийка на матката	746	170,51	3,98	41	9,37	1,91	771	175.02	3.72	44	9.99	1.95
тяло на матката	924	211,19	4,92	63	14,40	2,94	991	224.96	4.78	59	13.39	2.61
с неуточнена локализация на матка-та	6	1,37	0,03	0	0,00	0,00	7	1.59	0.03	1	0.23	0.04
яйчник	395	90,28	2,10	34	7,77	1,58	423	96.02	2.04	35	7.94	1.55
Мъжки полови органи	1946	444,78	10,37	231	52,80	10,76	2195	498.26	10.58	262	59.47	11.61
в т. ч.: простата	1698	388,10	9,05	214	48,91	9,97	1934	439.01	9.32	253	57.43	11.21
Пикочна система	1635	373,70	8,71	210	48,00	9,79	1855	421.08	8.94	233	52.89	10.32
в т. ч.: пикочен мехур	1044	238,62	5,56	129	29,48	6,01	1177	267.18	5.67	145	32.91	6.42
Око, главен мозък и други части на централната нервна система	153	34,97	0,82	32	7,31	1,49	166	37.68	0.80	27	6.13	1.20
в т. ч.: око и неговите придатъци	24	5,49	0,13	0	0,00	0,00	24	5.45	0.12	1	0.23	0.04
главен мозък	100	22,86	0,53	31	7,09	1,44	113	25.65	0.54	25	5.67	1.11
Щитовидна и други ендокринни жлези	536	122,51	2,86	24	5,49	1,12	585	132.79	2.82	30	6.81	1.33
в т. ч.: щитовидна жлеза	516	117,94	2,75	23	5,26	1,07	564	128.03	2.72	29	6.58	1.28
Неточно определени, вторични и неуточнени локализации	101	23,08	0,54	39	8,91	1,82	158	35.87	0.76	57	12.94	2.53
Лимфна, кръвотворна и сродните им тъкани	558	127,54	2,97	17	3,89	0,79	565	128.25	2.72	40	9.08	1.77
в т. ч.: болест на Hodgkin	125	28,57	0,67	1	0,23	0,05	122	27.69	0.59	0	0.00	0.00
нехочкинов лимфом	210	48,00	1,12	7	1,60	0,33	209	47.44	1.01	15	3.40	0.66
левкемия	197	45,03	1,05	8	1,83	0,37	207	46.99	1.00	22	4.99	0.97

лимфоид на левкемия	136	31,08	0,72	2	0,46	0,09	131	29.74	0.63	4	0.91	0.18
миелоид на левкемия	35	8,00	0,19	5	1,14	0,23	34	7.72	0.16	6	1.36	0.27
Самостоятелни (първични) множествени локализации (C97)	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0.00	0.00	0	0.00	0.00
Новообразувания ин ситу	330	75,42	1,76	32	7,31	1,49	381	86.49	1.84	33	7.49	1.46

***Забележка**: Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на СБАЛОЗ „Д-р Марко А. Марков" ЕООД.*

В РБългария има разработен и приет с Решение на Министерски съвет „Национален план за борба с рака в Република България 2027 г." Той има за задача изграждането на интегрирана и достъпна система за онкологична грижа, в рамките на която да се осигуряват всички дейности по превенция, скрининг, иновативна диагностика и лечение и грижи с цел по-добро качество на живот за онкологичните пациенти.

Чрез Националния план за борба с рака България ще осигури изпълнението и на заложените стратегически цели в Резолюцията на Европейския парламент от 16 февруари 2022 г. относно укрепването на Европа в борбата с рака, като част от Плана на Европейската комисия за борба с рака от 3 февруари 2021 г., с което ще допринесе за създаването на Европейски здравен съюз за по-добра подготовка на ЕС за здравни кризи и подобряване на здравните системи в Европа, в частност да помогне на гражданите на ЕС за намаляване на онкологичните заболявания.

Инфекциозни болести

Относителен дял на регистрираните инфекциозни и паразитни болести в общата болестност през последните три години е следния –2,26% за 2023 г. , 2,42% за 2024 г. и 2,82% за 2025 г. Най-голяма епидемиологична значимост по групи инфекции имат следните нозологични форми: респираторни инфекции чревни инфекциозни болести, трансмисивни инфекции (лаймска борелиоза, марсилска треска и др.), вирусен хепатит, сифилис и др.

Високата честота на инфекциозните заболявания е свързана както с нивото на здравната култура и социалния статус на населението, така и с откази от задължителни ваксини за някои превантивни заболявания.

Проблемите, свързани с постигането на висок обхват планови имунизации се отнасят преди всичко до групите с повишен риск и касаят най-вече ромската етническа група и децата в неравностойно социално положение.

Регистрирани заболявания от активна туберкулоза

През последното десетилетие се наблюдава тенденция за намаление както на броя на новите случаи на туберкулоза, така и на броя на регистрираните заболявания от активна туберкулоза, но разпространението й все още не е овладяно. Заболяемостта не е

разпределена равномерно, като в Северозападна и Централна България броят на случаите остава устойчиво над средното равнище за страната.

През 2020-2022 г., поради епидемичното разпространение на COVID-19 и свързаната с това извънредна епидемична обстановка в страната, е отчетен спад в регистрираните случаи на туберкулоза. През 2023 г. и 2024 г. въпреки нарастването на заболяемостта, тенденцията за спад през годините се запазва.

Рисковите фактори за развитие на туберкулоза са:

- употребата на алкохол;
- тютюнопушене (особено при мъжете);
- имуносупресия;
- недохранване.

Лица в риск от развитие на туберкулоза са също такива с отслабена имунна система, пациенти с ХИВ инфекция, диабет, рак или приемащи имуносупресивни лекарства (химиотерапия, трансплантации, ревматоиден артрит, псориазис или болестта на Crohn и др.). Освен това, в риск могат да бъдат деца, възрастни хора, мигранти, лица, идващи от страни с висока честота на заболяването или живеещи в пренаселени пространства, при лоши битови условия, употребяващи с наркотици

За овладяване на инфекцията РБългария прие „Национална програма за превенция на туберкулозата в Република България (2021–2025 г.)“

През 2025 г. се наблюдава намаление в броя на регистрираните заболявания от активна туберколоза в сравнение с 2024 г. – 168 бр. През 2024 г. броят на регистрираните заболявания от активна туберколоза е бил – 189 бр. До голяма степен националната програма за превенция и контрол на туберкулозата постига своята цел – контролира нарастването на заболеваемостта. За това допринася пълното възстановяване и затвърждаване на организационно-методичната помощ, както и строго прилагане на унифицирано лечение на болните от туберкулоза, напълно съобразено с най-новите препоръки на Световната здравна организация (СЗО) в рамките на Националните програми в България, които се изпълняват от 2007 г. до настоящия момент.

Регистрирани заболявания от активна туберкулоза по форма на заболяването

Форма на заболяването	**2023 г.**		**2024 г.**		**2024 г.**	
	Брой	**На 100 000**	**Брой**	**На 100 000**	**Брой**	**На 100 000**
Общо	185	42,61	189	43,20	168	38.14
в т.ч. новооткрити	45	10,36	62	14,17	55	12.48
Туберкулоза на дих. органи	166	38,23	171	39,08	139	31.55
в т.ч. новооткрити	37	8,52	53	12,11	43	9.76
Туберкулоза на костите и ставите	1	0,23	2	0,46	4	0.91
в т.ч. новооткрити	1	0,23	0	0,00	2	0.45
Туберкулоза на пикочо-половите органи	2	0,46	2	0,46	3	0.68
в т.ч. новооткрити	2	0,46	0	0,00	1	0.23

Други форми на активна туберкулоза	1	0,23	1	0,23	1	0.23
в т.ч. новооткрити	0	0,00	1	0,23	1	0.23

***Забележка**: Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на ЛЗИБП и СБАЛПФЗ-Варна ЕООД.*

Основният проблем пред контрола на туберкулозата в България е задълбочаващата се антимикробна резистентност и рискът от скрито (недодиагностицирано) разпространение сред уязвимите групи. Въпреки че, официалната заболяемост бележи спад, са налице няколко критични пречки, които възпрепятстват пълното овладяване на инфекцията.

- Антибиотична и мултирезистентна туберкулоза (MDR-TB);
- Скрита заболяемост и късна диагностика;
- Неглижиране на симптомите и късно обръщане към медицински специалист;
- Атипични симптоми;
- Пациентите сами прекратяват лечението;
- Генериране на резистентност;
- Труден достъп до специфични рискови групи - затворени етнически общности, бездомни лица, хора с алкохолна зависимост и в местата за лишаване от свобода;
- Социална стигма;
- Кадрови и регионален дефицит на медицински специалисти и застаряване на медицинските кадри в областта на пневмологията и фтизиатрията;
- Географски неравенства -райони в Северозападна и Централна България отчитат нива на заболяемост, които са значително над средните стойности за страната.

Психични заболявания

Световната здравна организация (СЗО) дефинира здравето като състояние на пълно физическо, психическо и социално благополучие, а не просто като отсъствие на болест или недъг. По същата логика психичното здраве не може да се определя просто като отсъствие на психична болест, а като психологично благополучие (т.е. чувство, усещане за благополучие) и/или адекватна приспособимост, съобразена с обществено приетите стандарти на човешки отношения.

В България се наблюдава остра тенденция към нарастване на честите психични разстройства (депресия, тревожност, бърнаут и панически атаки). Страната е на 17-о място в света по нива на тревожност и депресия към 2025 г. Това се случва на фона на все по-изострящите се стари проблеми в областта на психиатричната помощ като недостъпна и зле финансирана медицинска помощ, липса на специалисти и на услуги в общността, както и стигма към хората с психични разстройства, заради което голям процент от хората с психични заболявания остават недиагностицирани.

Съгласно приетата „Национална стратегия за психично здраве 2021–2030 г.“. мерките, които са разписани в стратегията са:

- Деинституционализация и закриване на стари структури;
- Изграждане на мрежа от услуги в общността;
- Нов модел на финансиране;
- Интеграция между здравеопазване и социални грижи;
- Предприемане на мерки за справяне с кадровия дефицит.

През 2025 г. са регистрирани 18 953 психични и поведенчески разстройства, като показателят болестност е 43,00 на 1000 души.

През 2024 г. са регистрирани 20 224 психични и поведенчески разстройства, като показателят болестност е 46,20 на 1000 души.

Рискови фактори, влияещи върху здравето на населението в област Варна. Начин на живот

Основна част от причините за умиранията и влошеното здраве на населението се коренят в нездравословния начин на живот. В тази група се включват основни поведенчески фактори, психологически и социални фактори. В рисковата констелация на населението у нас съществено значение имат следните фактори, свързани със стила и начина на живот:

Тютюнопушенето е причина за рака на белия дроб, редица други онкологични заболявания, хронични заболявания на белия дроб, на сърдечно-съдовата система, и има доказана причинна връзка с атеросклерозата. Делът на възрастните в България, които пушат ежедневно, е най-високият в целия Европейски съюз. Съгласно оценките на Световната банка цената, която плаща здравната система на дадена държава за последствията за здравето от употребата на тютюневи изделия, съставлява между 0.1% и 1.1% от брутния вътрешен продукт в различните страни.

Нерационалното хранене − с него са свързани много случаи на заболявания от ИБС, МСБ, диабет, затлъстяване, артериална хипертония, онкологични заболявания и други. Важно значение има повишената консумация на сол, на животински мазнини, прости „бързи" въглехидрати, добавки, консерванти, преработени храни, fast food, хранене извън дома, намалената консумация на пресни плодове и зеленчуци. Хранителният модел на българина остава небалансиран, с висок дял на наситени мазнини, захар и сол.

Злоупотребата с алкохол е рисков фактор за артериална хипертония, мозъчен инсулт, рак на устната кухина, фаринкса, ларинкса, хранопровода, инциденти и травми, чернодробна цироза, може да увреди половата функция, нервната система и др. Консумацията на алкохол в България надвишава средните нива за ЕС с над 10%.

Злоупотреба с наркотици е сериозен рисков фактор с тежки последици за индивида, семейството и обществото, който довежда до понижаване качеството на живота, преждевременна смърт (инфекции, СПИН, хепатит, предозиране), престъпност, управление на автомобили след употреба на упойващи вещества, употребата от ученици на амфетамини и метамфетамини, понижаване на интелектуалния потенциал, увреждане на генетичния фонд. За справяне с проблема е приета „Национална стратегия за борба с наркотиците (2025–2029 г.)", фокусирана върху превенцията сред непълнолетните и ограничаване на разпространението на нови аналози.

Ниска двигателна активност увеличава риска от възникване на сърдечно-съдови заболявания (артериална хипертония, исхемична болест на сърцето, мозъчно-съдова болест), диабет, затлъстяване. Над 60% от населението на България страда от липса на достатъчно движение. Едва 11% от българите спортуват поне 3 пъти седмично, което е най-ниският резултат в ЕС.

Психосоциален стрес се разглежда не просто като емоционално състояние, а като основна невидима причина за епидемията от хронични незаразни болести - повишава значително риска от появяване на артериална хипертония, атеросклероза, миокардни увреждания, внезапна сърдечна смърт, диабет, астма. Пряко влияе върху

нивата на клинична депресия, тревожни разстройства и психосоматичните заболявания в обществото.

Притеснително е нарастването на броя на подрастващите, изложени на изброените рискови фактори. Употребата на никотин, алкохол и наркотици уврежда мозъчните структури, засяга паметта и води до бързо пристрастяване и рисково поведение. Нездравословното хранене и липсата на движение водят до дългосрочни проблеми като младежко затлъстяване и захарен диабет. Психосоциалният стрес от дигиталната и училищната среда отключва тревожност, безсъние и хранителни разстройства, а замърсеният въздух уврежда дихателните пътища. Натрупването на тези фактори създава опасен затворен кръг, който застрашава бъдещото физическо и ментално здраве на цялото поколение.

Икономически и социални фактори

Състоянието на здравето в голяма степен предопределя възможностите за социална и трудова активност. От друга страна, здравето на населението е под влияние на всички многочислени аспекти на достигнатото качество на живот, вкл. размер на доходите, ниво на образование, качество на околната среда, жилищни условия, условия на труд, социално обслужване и т.н.

Стратегическа цел на националната здравна политика е подобряване на здравето на населението.

Измерители на здравето на нацията са демографските процеси, заболеваемостта, факторите на риска за здравето.

Промените във възрастовата структура на населението оказват съществено влияние върху показателите на обществено здраве, особено върху общите коефициенти на раждаемост, смъртност и болестност и в крайна сметка върху здравните потребности на населението.

III. Състояние на системата за медицинска помощ

Първична извънболнична медицинска помощ.

Първичната извънболнична медицинска помощ се осъществява от амбулатории – индивидуални и групови практики за медицинска и дентална помощ.

Осигуреност на населението с ОПЛ по данни от РЗОК – Варна, съответствие с Национална здравна карта 2018 г.:

- показател – ОПЛ на 10 000 души
- **за областта – 6,45**
- **по общини:**

Общини	**Население към 31.12.2025 г.**	**Общопрактикуващи лекари към 31.12.2025 г. сключили договор НЗОК**	**Осигуреност на 10 000 души**
Аврен	8154	4	4.91
Аксаково	19152	7	3.65
Белослав	9318	6	6.44

Бяла	3510	2	5.70
Варна	331260	221	6.67
Ветрино	4611	2	4.34
Вълчи дол	7195	7	9.73
Девня	7019	6	8.55
Долни чифлик	15335	8	5.22
Дългопол	11382	5	4.39
Провадия	17337	11	6.34
Суворово	6259	5	7.99
Варненска област	**440532**	**284**	**6.45**

Забележка: *Данните за брой общопрактикуващи лекари към 31.12.2025 г., сключили договор с НЗОК са получени от РЗОК*

1. Общ брой ОПЛ /титуляри на практика/ - 347 броя титуляри, работещи в 314 лечебни заведения за първична медицинска помощ;
   - Индивидуални практики – 289 броя;
   - Групови практики – 26 броя, с общо 58 броя съдружници /титуляри/;
2. ОПЛ /титуляри на практика/, придобили специалност по „Обща медицина“ към настоящия момент – 203 броя;
3. ОПЛ с призната специалност „Вътрешни болести“, „Педиатрия“ и „Спешна медицина“, които имат права по § 95 от преходните и заключителни разпоредби към Закон за изменение и допълнение на Закона за здравето /ДВ. бр. 41/2009 г., в сила от 02.06.2009 г./ - 86 броя.
4. ОПЛ /титуляри на практика/ без придобита специалност по “Обща медицина” – 58 броя. От тях:
   - зачислени за специализация по „Обща медицина” – 40 броя;
   - незачислени за специализация по „Обща медицина” – 18 броя;
5. ОПЛ /титуляри на практика/, попадащи в хипотезата на § 6, ал.2 от Преходните и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за лечебните заведения (обн. - ДВ, бр. 42 от 2019 г., в сила от 4.06.2019 г.) и подадени за заличаване от регистъра, воден в ИАМН по чл. 41 от Закона за лечебните заведения – 13 броя индивидуални практики за първична медицинска помощ;

Забележка: Към този момент посочените в т. 5 13 броя индивидуални практики за първична медицинска помощ, чийто управители попадат в хипотезата на § 6, ал.2 от Преходните и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за лечебните заведения (обн. - ДВ, бр. 42 от 2019 г., в сила от 4.06.2019 г.) не са заличени от регистъра, воден в ИАМН по чл. 41 от Закона за лечебните заведения.

Извършени прегледи за 2025 г.

Извършени прегледи	Брой
Проф. преглед 0-1 г.	30 568
Проф. преглед 1-2 г.	10 520
Проф. преглед 2-7 г.	30 443
Проф. преглед 7-18 г.	44 574
Брой прегледи на бременни	0
Посещения	304 815
на диспансеризирани при ОПЛ ЗЗОЛ	168 493
Проф. преглед над 18 г.	1 289 420
Брой други прегледи	1 878 833
Общо брой прегледи	389 675

Забележка: *Данните са получени от РЗОК*

Изводи:

Наблюдава се концентриране на ОПЛ в големите населени места – центрове на общини, като голяма част от тях са избрани от пациенти от отдалечени села, разположени на голяма територия. Това е предпоставка за ненавременно оказване на медицинска помощ и създава неравнопоставеност и затруднен достъп до ОПЛ на селското население в сравнение с градското. Специалността Обща медицина обаче е от изключително значение за осъществяването на първична медицинска помощ, която е основата на здравната система, тъй като амбулатория за първична медицинска помощ към момента може да бъде разкривана само от лекари с придобита специалност Обща медицина или от специализанти по Обща медицина. Според НЗК 2018 потребностите от специалисти по Обща медицина са 315. Към 31.12.2025 г. общият брой на практикуващите ОПЛ, сключили договор с НЗОК е 284 души, което показва, че потребностите не са напълно задоволени.

Лечебни заведения за първична извънболнична медицинска и дентална помощ на територията на област Варна към 31.12…… г. (тригодишен период)

Видове ЛЗ	2023 г.	2024 г.	2025 г.
АИП ПМП	296	274	307
АИП ПДП	582	590	608
АГП ПМП	25	24	26
АГП ПДП	64	64	67

Забележка*: данните са получени от водения в ИАМН регистър на ЛЗ за извънболнична помощ*

Специализирана извънболнична медицинска помощ

Към 31.12.2025 г. специализираната извънболнична медицинска помощ в област Варна се осъществява от 741 бр. лечебни заведения, от които:

- 10 – Диагностично консултативни центрове (ДКЦ);
- 104 – Медицински центрове (МЦ);
- 9 – Медико-дентални центрове (МДЦ);
- 11 – Дентални центъра (ДЦ);
- 26 – Групови практики за специализирана медицинска помощ (АГП СМП);
- 422 – Индивидуални практики за специализирана медицинска помощ (АИП СМП);
- 10 – Индивидуални практики за специализирана дентална помощ (АИП СДП);
- 1 – Групова практика за специализирана дентална помощ (АГП СДП);
- 121 – Самостоятелни медико-технически лаборатории (СМТЛ);
- 18 – Самостоятелни медико-диагностични лаборатории (СМДЛ);
- 9 – Хосписа.

На територията на област Варна броя на разкритите амбулатории за здравни грижи е:

- 9 бр. индивидуални практики за здравни грижи;
- 4 бр. групови практики за здравни грижи.

Лечебни заведения за специализирана извънболнична медицинска и дентална помощ на територията на област Варна към 31.12. …… г. (тригодишен период)

Видове ЛЗ	2023 г.	2024 г.	2025 г.
АИП СМП	398	416	422
АИП СДП	10	9	10
АГП СМП	30	28	26
АГП СДП	1	1	1
МЦ	94	101	104
МДЦ	7	7	9
ДКЦ	10	10	10
ДЦ	10	10	11
СМДЛ	20	19	18
СМТЛ	113	113	121
ОБЩО:	**693**	**714**	**741**

***Забележка**: данните са получени от водения в ИАМН регистър на ЛЗ за извънболнична помощ*

Налице е неравномерно разпределение на лечебните заведения за специализирана извънболнична помощ, които са съсредоточени главно в областния град Варна и са недостатъчни в по-малките населени места. Това принуждава пациентите от малките общини да пътуват за извършване на специализирани изследвания и консултации.

Лечебни заведения за специализирана извънболнична медицинска и дентална помощ по общини към 31.12.2025 г.

Община	АИП СМП	АИП СДП	АГП СМП	АГП СДП	МЦ	МДЦ	ДКЦ	ДЦ	СМДЛ	СМТЛ	Хосписи
Аврен					1						
Аксаково	4				2						2
Белослав	2				1					1	
Бяла	1										
Варна	379	10	26	1	93	9	9	11	17	118	6
Ветрино											
Вълчи дол	3										
Девня	4						1				
Долни чифлик	7				1						
Дългопол	2				2						
Провадия	19				4				1	2	
Суворово	1										

***Забележка**: данните са получени от водения в ИАМН регистър на ЛЗ за извънболнична помощ*

Изпълнение на здравната карта за област Варна по видове специалности – за 2025 г. (сключили договор с НЗОК)

Специалност	Национална здравна карта	Брой специалисти в ИБМП, сключили договор с РЗОК Варна
АКУШЕРСТВО И ГИНЕКОЛОГИЯ	57	82
АНЕСТЕЗИОЛОГИЯ И ИНТЕНЗИВНО ЛЕЧЕНИЕ	11	0
ВЪТРЕШНИ БОЛЕСТИ	24	19
ГАСТРОЕНТЕРОЛОГИЯ	14	21
ЕНДОКРИНОЛОГИЯ И БОЛЕСТИ НА ОБМЯНАТА	36	39
ИНФЕКЦИОЗНИ БОЛЕСТИ	6	2
КАРДИОЛОГИЯ	60	84
КЛИНИЧНА АЛЕРГОЛОГИЯ	8	8
КЛИНИЧНА ТОКСИКОЛОГИЯ	2 за СИР	1
КЛИНИЧНА ХЕМАТОЛОГИЯ	5	6
КОЖНИ И ВЕНЕРИЧЕСКИ БОЛЕСТИ	30	31

МЕДИЦИНСКА ОНКОЛОГИЯ	3	1
МЕДИЦИНСКА ПАРАЗИТОЛОГИЯ	6	1
НЕРВНИ БОЛЕСТИ	47	58
НЕФРОЛОГИЯ	10	16
ОРТОПЕДИЯ И ТРАВМАТОЛОГИЯ	31	49
ОЧНИ БОЛЕСТИ	35	75
ПНЕВМОЛОГИЯ И ФТИЗИАТРИЯ	14	18
ПСИХИАТРИЯ	27	25
РЕВМАТОЛОГИЯ	7	15
УРОЛОГИЯ	10	22
УШНО-НОСНО-ГЪРЛЕНИ БОЛЕСТИ	30	37
ФИЗИКАЛНА И РЕХАБИЛИТАЦИОННА МЕДИЦИНА	14	31
ГРЪДНА ХИРУРГИЯ	5 за СИР	6
НЕВРОХИРУРГИЯ, СЪДОВА ХИРУРГИЯ, АНГИОЛОГИЯ	17 за СИР	15
ХИРУРГИЯ	46	45
ПЕДИАТРИЯ	80	44
ДЕТСКА ГАСТРОЕНТЕРОЛОГИЯ	3 за СИР	3
ДЕТСКА ЕНДОКРИНОЛОГИЯ И БОЛЕСТИ НА ОБМЯНАТА	5 за СИР	0
ДЕТСКА КАРДИОЛОГИЯ	7 за СИР	2
ДЕТСКА КЛИНИЧНА, ХЕМА-ТОЛОГИЯ И ОНКОЛОГИЯ	3 за СИР	0
ДЕТСКА НЕВРОЛОГИЯ	3 за СИР	4
ДЕТСКА НЕФРОЛОГИЯ	3 за СИР	3
ДЕТСКА ПНЕВМОЛОГИЯ И ФТИЗИАТРИЯ	5 за СИР	4
ДЕТСКА ПСИХИАТРИЯ	6 за СИР	4
ДЕТСКА РЕВМАТОЛОГИЯ	4 за СИР	2
ДЕТСКА ХИРУРГИЯ	3 за СИР	3

ОБЩО:	677	776

Забележка: *данните са получени от РЗОК. СИР – Североизточен район (Варна, Добрич, Търговище, Шумен)*

Посещения в амбулаторията при специалисти през 2025 г.

Област Варна	ОБЩО					
	Посещения в амбулаторията					на 1 жител
	Всичко	деца до 17 г.	в това число			
			профилактични	от тях деца до 17 г.	Посещения по домовете	
Лекари	1026571	109347	36449	4832	763	2.33
Акушерство и гинекология	102351	1768	10800	92	16	0.23
Вътрешни болести	29809	625	3690	0	0	0.07
Гастроентерология	38429	120	0	0	3	0.09
Ендокринология и болести на обмяната	53065	171	398	0	10	0.12
Инфекциозни болести	90	0	0	0	0	0.00
Кардиология	103082	307	518	0	286	0.23
Клинична алергология	5149	1256	0	0	0	0.01
Клинична токсикология	0	0	0	0	0	0.00
Клинична хематология	8362	44	0	0	0	0.02
Кожни и венерически болести	48022	7256	149	43	8	0.11
Лъчелечение	354	0	0	0	0	0.00
Медицинска онкология	499	0	0	0	0	0.00
Нуклеарна медицина	0	0	0	0	0	0.00
Неврохирургия	3249	74	0	0	8	0.01
Нервни болести	89756	911	4437	0	144	0.20
Нефрология	21913	2572	2	0	1	0.05
Ортопедия и травматология	86903	5799	259	3	81	0.20
Очни болести	111208	17486	9322	825	4	0.25
Педиатрия	62267	60321	3470	3470	1	0.14
Пневмология и фтизиатрия	28853	232	108	0	10	0.07

в т.ч.: Бронхология	0	0	0	0	0	0.00
Психиатрия	21508	794	19	0	26	0.05
в т.ч.: Наркология	987	0	0	0	0	0.00
Съдебна психиатрия	0	0	0	0	0	0.00
Ревматология	10949	21	0	0	2	0.02
Съдебна медицина и деонтология	0	0	0	0	0	0.00
Урология	24842	877	365	194	0	0.06
Ушно-носно-гърлени болести	31322	5327	2325	0	3	0.07
Физикална и рехабилитационна медицина	38874	1639	0	0	0	0.09
Хирургия	39513	1700	587	205	160	0.09
Други специалности	66202	47	0	0	0	0.15

Забележка: *Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на НЦОЗА за ЛЗ за извънболнична помощ*

Изводи:

За 2025 г. в област Варна има общо 1026571 посещения при специалисти, което е 2,33 посещения на 1 жител от населението. Извършените профилактични прегледи са 36449 бр.

С най-висока степен на посещаемост са специалистите по очни болести – 111208 прегледа или 0,25 прегледа на 1 жител.

На второ място са специалистите по кардиология с 103082 прегледа или 0,23 на 1 жител и специалистите по акушерство и гинекология – 102351 или 0,23 на 1 жител.

На трето място са специалистите по нервни болести с 89756 прегледа – 0,20 на 1 жител.

На четвърто място са специалистите по Ортопедия и травматология с 86903 прегледа или 0,20 на 1 жител.

Следва да се има предвид, че все още обемът и структурата на посещаемостта към специалисти в извънболничната помощ по специалности са в зависимост не само от здравно-демографската характеристика и здравни потребности на населението, но и от осигуреността със съответните специалисти.

Болнична медицинска помощ

Осигуреност с легла

Лечебните заведения за болнична помощ на територията на областта са 20 бр.

СБАЛДБ „Д-р Лисичкова“ ЕООД преустанови дейност от 01.08.2022 г. за неопределен период от време поради недостиг на медицински специалисти. По същата

причина „МБАЛ Девня“ ЕООД не използва всички разкрити 60 бр. легла, а само 25 бр. от тях.

Лечебни заведения в област Варна

Видове заведения	2023 г.		2024 г.		2025 г.	
	Брой	Легла*	Брой	Легла*	Брой	Легла*
Лечебни заведения за болнична помощ-всичко	**20**	**3 217**	**20**	**3 249**	**20**	**3351**
Публични лечебни заведения	**11**	**2 628**	**11**	**2 614**	**11**	**2616**
Многопрофилни болници	**6**	**2 117**	**6**	2 103	**6**	**2105**
Многопрофилна болница за активно лечение	6	2 117	6	2 103	6	2105
Специализирани болници	**5**	**511**	**5**	**511**	**5**	**511**
Специализирана болница за активно лечение	4	361	4	361	4	361
Специализирана болница за продължително лечение и рехабилитация	1	150	1	150	1	150
Частни лечебни заведения	**9**	**589**	**9**	**635**	**9**	**690**
Многопрофилни болници	**2**	**187**	**2**	**203**	**2**	**203**
Многопрофилна болница за активно лечение	2	187	2	203	2	203
Специализирани болници	**7**	**402**	**7**	**432**	**7**	**532**
Специализирана болница за активно лечение	5	132	5	132	5	132
Специализирана болница за рехабилитация	2	270	2	300	2	400

Забележка: *Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на НЦОЗА за ЛЗ за болнична помощ.*
*******броя на леглата е съгласно Правилник за устройството, дейността и вътрешния ред на лечебното заведение*

Заети легла в лечебните заведения за болнична помощ по видове към 31.12.2025 г.

Видове легла	2025 г.		
	Брой заети легла към 31.12.2025 г.	Осигуреност на 10 000	Относителен дял (%)
Общо	3262	74.05	100.00
За активно лечение	2413	54.77	73.97
Интензивни	120	3,02	3,68
Акушеро-гинекологични	196	4.45	6.01
Асистирана репродукция	0	0.00	0.00

Гинекология	70	1.59	2.15
Патологична бременност	18	0.41	0.55
Родилни	108	2.45	3.31
Педиатрични	254	5.77	7.79
Детска гастроентерология	0	0.00	0.00
Детска ендокринология и болести на обмяната	0	0.00	0.00
Детска кардиология	0	0.00	0.00
Детска клинична хематология и онкология	22	0.50	0.67
Детска нефрология и хемодиализа	0	0.00	0.00
Детска пневмология и фтизиатрия	2	0.05	0.06
Детска ревматология	5	0.11	0.15
Неонатология	105	2.38	3.22
Педиатрия	120	2.72	3.68
Терапевтични	1057	23.99	32.40
Вътрешни болести	58	1.32	1.78
Гастроентерология	139	3.16	4.26
Ендокринология и болести на обмяната	26	0.59	0.80
Инфекциозни болести	70	1.59	2.15
в т.ч. COVID-19 инфекция	0	0.00	0.00
Кардиология	138	3.13	4.23
Клинична алергология	0	0.00	0.00
Клинична имунология	0	0.00	0.00
Клинична токсикология	15	0.34	0.46
Клинична хематология	102	2.32	3.13
Кожни и венерически болести	8	0.18	0.25
Лъчелечение	37	0.84	1.13
Медицинска онкология	142	3.22	4.35
Нервни болести	144	3.27	4.41

Нефрология	44	1.00	1.35
Нуклеарна медицина	2	0.05	0.06
Пневмология и фтизиатрия	100	2.27	3.07
в т.ч. Белодробна туберкулоза	20	0.45	0.61
Извънбелодробна туберкулоза	10	0.23	0.31
Хронични неспецифични белодробни болести	34	0.77	1.04
Други	29	0.66	0.89
Ревматология	55	1.25	1.69
Хирургични	773	17.55	23.70
Гръдна хирургия	45	1.02	1.38
Детска хирургия	21	0.48	0.64
Кардиохирургия	36	0.82	1.10
Лицево-челюстна хирургия	12	0.27	0.37
Неврохирургия	45	1.02	1.38
Ортопедия и травматология	150	3.40	4.60
Очни болести	55	1.25	1.69
Пластично-възстановителна хирургия	22	0.50	0.67
Съдова хирургия	44	1.00	1.35
Урология	79	1.79	2.42
Ушно-носно-гърлени болести	53	1.20	1.62
Хирургия	211	4.79	6.47
За дългосрочни грижи (ш.70+77)	26	0.59	0.80
За продължително лечение	17	0.39	0.52
Вътрешни болести	0	0.00	0.00
Кардиология	0	0.00	0.00
Нервни болести	17	0.39	0.52
Ортопедия и травматология	0	0.00	0.00
Пневмология и фтизиатрия	0	0.00	0.00
Други	0	0.00	0.00

За палиативни мед. грижи	9	0.20	0.28
За рехабилитация	658	14.94	20.17
Психиатрични (ш.80+87)	165	3.75	5.06
За активно лечение (ш.81 до 86)	165	3.75	5.06
Геронтология	30	0.68	0.92
Детско-юношески	21	0.48	0.64
Наркология	0	0.00	0.00
Обща психиатрия	114	2.59	3.49
Съдебна психиатрия	0	0.00	0.00
Други	0	0.00	0.00
За дългосрочни грижи (ш.88 до 93)	0	0.00	0.00
Геронтология	0	0.00	0.00
Детско-юношески	0	0.00	0.00
Наркология	0	0.00	0.00
Обща психиатрия	0	0.00	0.00
Съдебна психиатрия	0	0.00	0.00
Други	0	0.00	0.00

Забележка*: данните са получени след обработка на годишните отчети за болнична помощ статистически формуляр „3”-365 Б. В справката не е включена СБАЛДБ „Д-р Лисичкова“ ЕООД поради преустановяване на дейност*

Осигуреността със специализирани болнични легла е както следва:

Броят на заетите легла в лечебните заведения за болнична помощ към 31.12.2025 г. е 3262, което е 74,05 осигуреност с легла на 10 000 души.

Леглата за активно лечение са 73.97% от общия брой на болничните легла. Това са 54,77 легла на 10 000 души.

От леглата за активно лечение с най-голям относителен дял имат терапевтичните – 32.04% (23.99 на 10 000 души), след това са хирургичните – 23.70% (17.55 на 10 000 души) и педиатричните с – 7.79% (5.77 на 10 000 души).

За 2025 г. заетостта с легла за анестезиология и интензивно лечение (интензивни легла) е 3,02 на 10 000 души и относителен дял 3,68%.

Заетостта с легла за дългосрочни грижи е 0.59 на 10 000 души, от които леглата за палиативни медицински грижи са 0.20 на 10 000 души.

Броят на заетите легла в лечебните заведения за болнична помощ към 31.12.2024 г. е 3 169, което е 72,43 осигуреност с легла на 10 000 души.

Леглата за активно лечение са 76.81% от общия брой на болничните легла. Това са 55,63 легла на 10 000 души.

От леглата за активно лечение с най-голям относителен дял имат терапевтичните – 34.08 (24.68 на 10 000 души), след това са хирургичните – 24.39% (17.67 на 10 000 души) и педиатричните с – 7.95% (5.76 на 10 000 души).

За 2024 г. заетостта с легла за анестезиология и интензивно лечение (интензивни легла) е 3,04 на 10 000 души и относителен дял 4,20%.

Заетостта с легла за дългосрочни грижи е 0.27 на 10 000 души, от които леглата за палиативни медицински грижи са 0.21 на 10 000 души.

Дейност на стационарите на болничните лечебни заведени

Видове заведения	2025 г.									
	Легла (среднооишен брой)	Постъпили болни	Изписани болни	Умрели	Преминали болни	Проведени леглодни	Използваемост на леглата (дни)	Среден престой на 1 лекуван болен	Оборот на леглата	Летали-тет (%)
ОБЩО ЛЗБП	3230	139285	137034	2460	139552	646577	200,18	4,62	43,36	1,76

***Забележка**: данните са получени след обработка на годишните отчети за болнична помощ за 2025 г.*

Дейността на лечебните заведения за болнична помощ се осъществява основно от многопрофилните болници за активно лечение (139552 преминали болни през 2025 г., проведени леглодни – 646577 и използваемост на леглата в дни 200,18).

Изводи:

Общият извод е, че многопрофилните болници за активно лечение осъществяват адекватна на потребностите на населението дейност. Икономическите лостове, нужни за по-нататъшното оптимизиране на дейността, осъществявана от многопрофилните болници за активно лечение са: вътрешно преструктуриране, ефективен мениджмънт и финансов контрол.

Спешна медицинска помощ

Структура и организация на спешната медицинска помощ в областта

ЦСМП – Варна обслужва 440 532 души население на област Варна на територия от 3 825 кв. м. Има разкрити девет ФСМП – в градовете Варна, Девня, Провадия, Долни Чифлик, Белослав, Аксаково, Дългопол, Вълчи дол и Бяла. През 2025 г. общия брой обслужени лица е бил 57335.

В общините Аврен, Ветрино и Суворово няма разкрити филиали. Населението там се обслужва от най-близко разположените филиали, но съществуват проблеми, свързани с отдалеченост, труднодостъпност, недобри транспортни комуникации, трудности в обслужването през зимния период.

Филиали на ЦСМП са необходими и в курортните комплекси през активния летен сезон, тъй като населението там се увеличава, а няма лечебни заведения, които да оказват 24-часова спешна медицинска помощ.

Дейност ЦСМП – Варна за 2025 г.

Показател	Брой
Амбулаторни прегледи	10120
Изпълнени повиквания - общо, от тях: - за спешна медицинска помощ - за санитарен транспорт (изпълнени искания за превоз на републикански консултанти)	50222 48510 71
Общ брой обслужени лица	57335
Персонал – общ брой, от тях: - лекари - фелдшери - медицински сестри - акушерки	364 100 26 53 27
Транспортни средства - в т.ч. в движение	34 31

***Забележка**: данните са получени след обработка на отчетите на ЦСМП.*

Дейност на спешните отделения към болнични лечебни заведения

На територията на област Варна има три многопрофилни лечебни заведения за болнична помощ с разкрито Мултипрофилно спешно отделение – УМБАЛ „Света Марина“ ЕАД, МБАЛ „Света Анна - Варна“ АД и МБАЛ Варна към ВМА София.

Дейността за 2025 г. на спешните отделения на тези болници е следната:
Обслужени лица – 118377
От тях насочени за хоспитализация – 40166

Анализът на състоянието, организацията и дейността на системата за спешна медицинска помощ показва редица съществени проблеми, които трябва да бъдат решени. Не е изпълнена целта за ясно дефиниране на функциите и задълженията на системата за спешна медицинска помощ. Поради затруднения в достъпа на пациентите до ОПЛ нараства търсенето на медицинска помощ в ЦСМП и Спешните отделения. Това се наблюдава особено в по-малките и отдалечените населени места. За определен контингент от населението – с нарушени здравноосигурителни права, от етнически малцинства, социално-слаби и др. системата на спешната помощ се оказва удобна, а в някои случаи и единствена алтернатива за получаване на медицинска помощ.

Налице са множество пропуски в системата за спешна медицинска помощ в България, което означава, че предоставянето на услугите в страната не е на ниво навсякъде и често е бавно. Някои сгради са в лошо състояние и разполагат със запас от остарели материали и оборудване, които не отговарят на изискванията на съвременните европейски здравни услуги за спешна помощ.

В тази връзка Министерството на здравеопазването, в качеството си на конкретен бенефициент, изпълнява Голям инвестиционен проект BG16RFOP001-4.001-0001 "Подкрепа за развитие на системата за спешна медицинска помощ", по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG16RFOP001-4.001 „Регионална здравна инфраструктура“ в рамките на Приоритетна ос 4 „Регионална здравна инфраструктура“, финансиран по Оперативна програма „Региони в растеж” 2014-2020 . с начало на проекта: 23.10.2018 г. и продължителност**:** до 23.12.2023 г. и общ бюджет: 163 897 815.62 лв.

Основната цел на проекта беше обновяване и модернизация на сградния фонд и оборудването в системата на спешната помощ на територията на цялата страна - спешните отделения на 34 лечебни заведения за болнична помощ, 27 Центъра за спешна медицинска помощ (ЦСМП) и разкритите към тях 170 филиали (ФСМП) и 6 изнесени екипа.

Към 2025 г. незавършените строежи по този проект се дофинансират с държавни средства.

IV. Осигуреност на регионалната здравна мрежа с човешки ресурси

Медицински персонал в лечебните заведения в област Варна към 31.12.2025 г.

Вид лечебно заведение	Брой отчетени единици	Персонал в лечебните заведения						
		Физически лица						
		Общо	На основен трудов договор	Лекари на основен трудов договор	Лекари по дентална медицина на основен трудов договор	Фармацевти на основен трудов договор	Медицински специалисти по здравни грижи на основен трудов договор	Друг персонал на основен трудов договор
ЛЗБП	19	4,913	4,591	1,182	1	21	1,579	1,808
МЦ	80	1,552	863	283			235	345
Дентален център	10	142	134		58		16	60
Медико-дентален център	10	711	611	13	81		31	486
ДКЦ	9	672	469	157			155	157
СМДЛ	19	488	430	53			222	155
СМТЛ	80	261	243		2		208	33
АИП ПМП и АГП ПМП	197	345	301	218			44	39

АИП СМП и АГП СМП	76	129	93	68			13	9
ПРАКТИКИ ЗА ДЕНТАЛНА ПОМОЩ	305	556	427		264		68	95
Амбулатории здравни грижи	12	22	17				11	6
Общо:	817	9791	8179	1974	406	21	2582	3193

Забележка: *Данните са получени след обработка на Годишен отчет 03010 – „3 – Здравно заведение" и Годишните статистически отчети за 2025 г.*

Лекари в област Варна по специалности – общо

Видове специалности	2023 г.		2024 г.		2025 г.	
	Брой	На 10 000 от населението	Брой	На 10 000 от населението	Брой	На 10 000 от населението
Лекари - всичко	**1 536**	**35,38**	**1 617**	**36,96**	**2 201**	**49,96**
Акушерство и гинекология	102	2,35	113	2,58	126	2.86
Ангиология	0	0,00	0	0,00	0	0.00
Анестезиология и интензивно лечение	93	2,14	88	2,01	130	2.95
Вътрешни болести	31	0,71	33	0,75	55	1.25
Гастроентерология	29	0,67	35	0,80	57	1.29
Гериатрична медицина	0	0,00	0	0,00	0	0.00
Гръдна хирургия	10	0,23	10	0,23	15	0.34
Детска гастроентерология	3	0,07	5	0,11	5	0.11
Детска ендокринология и болести на обмяната	6	0,14	7	0,16	5	0.11
Детска кардиология	2	0,05	3	0,07	3	0.07
Детска клинична хематология и онкология	4	0,09	4	0,09	8	0.18
Детска неврология	3	0,07	6	0,14	6	0.14
Детска нефрология и хемодиализа	2	0,05	3	0,07	4	0.09
Детска пневмология и фтизиатрия	3	0,07	5	0,11	6	0.14
Детска психиатрия	4	0,09	4	0,09	6	0.14
Детска ревматология	2	0,05	2	0,05	2	0.05
Детска хирургия	4	0,09	5	0,11	9	0.20
Ендокринология и болести на обмяната	26	0,60	42	0,96	49	1.11
Инфекциозни болести	7	0,16	7	0,16	17	0.39
Кардиология	90	2,07	111	2,54	134	3.04
Кардиохирургия	5	0,12	8	0,18	9	0.20
Клинична алергология	3	0,07	9	0,21	9	0.20
Клинична вирусология	4	0,09	4	0,09	6	0.14
Клинична имунология	4	0,09	4	0,09	4	0.09
Клинична лаборатория	44	1,01	42	0,96	48	1.09
Клинична микробиология	16	0,37	16	0,37	19	0.43

Клинична токсикология	0	0,00	0	0,00	2	0.05
Клинична фармакология и терапия	1	0,02	1	0,02	0	0.00
Клинична хематология	13	0,30	15	0,34	19	0.43
Кожни и венерически болести	32	0,74	34	0,78	35	0.79
Лицево-челюстна хирургия	4	0,09	5	0,11	7	0.16
Лъчелечение	6	0,14	6	0,14	11	0.25
Медицинска генетика	6	0,14	5	0,11	7	0.16
Медицинска онкология	12	0,28	14	0,32	24	0.54
Медицинска паразитология	9	0,21	9	0,21	8	0.18
Неврохирургия	15	0,35	13	0,30	20	0.45
Неонатология	12	0,28	12	0,27	20	0.45
Нервни болести	61	1,40	75	1,71	98	2.22
Нефрология	28	0,64	25	0,57	42	0.95
Нуклеарна медицина	4	0,09	6	0,14	6	0.14
Образна диагностика	61	1,40	61	1,39	82	1.86
Обща и клинична патология	23	0,53	20	0,46	29	0.66
Обща медицина	194	4,47	197	4,50	203	4.61
Ортопедия и травматология	50	1,15	60	1,37	79	1.79
Очни болести	79	1,82	97	2,22	111	2.52
Педиатрия	68	1,57	77	1,76	133	3.02
Пластично-възстановителна и естетична хирургия	1	0,02	1	0,02	1	0.02
Пневмология и фтизиатрия	31	0,71	30	0,69	44	1.00
Професионални болести	0	0,00	0	0,00	1	0.02
Психиатрия	32	0,74	29	0,66	45	1.02
Ревматология	13	0,30	18	0,41	21	0.48
Спешна медицина	8	0,18	4	0,09	102	2.32
Спортна медицина	1	0,02	1	0,02	0	0.00
Съдебна медицина и деонтология	7	0,16	7	0,16	11	0.25
Съдебна психиатрия	1	0,02	2	0,05	1	0.02
Съдова хирургия	13	0,30	16	0,37	16	0.36
Трансфузионна хематология	8	0,18	7	0,16	15	0.34
Урология	32	0,74	31	0,71	42	0.95
Ушно-носно-гърлени болести	45	1,04	49	1,12	57	1.29
Физикална и рехабилитационна медицина	35	0,81	38	0,87	52	1.18
Хирургия	72	1,66	71	1,62	96	2.18
Епидемиология на инфекциозните болести	6	0,14	5	0,11	6	0.14
Икономика на здравеопазването	0	0,00	0	0,00	0	0.00
Патофизиология	3	0,07	0	0,00	0	0.00
Радиобиология	0	0,00	0	0,00	1	0.02
Социална медицина и здравен мениджмънт	5	0,12	3	0,07	3	0.07

Токсикология	0	0,00	0	0,00	0	0.00
Трудова медицина	6	0,14	5	0,11	5	0.11
Хранене и диетика	5	0,12	1	0,02	1	0.02

Забележка: *Данните са получени от Национален център по обществено здраве и анализи /НЦОЗА/*
(Данните не включват показатели от МБАЛ Варна към ВМА и МИ на МВР – София, филиал Варна)*

Осигуреност с медицински специалисти в областта

Развитието и управлението на човешките ресурси имат решаваща роля за ефективното функциониране на здравната система в област Варна.

В нея са ангажирани голям брой медицински специалисти – лекари, лекари по дентална медицина, фармацевти, медицински специалисти по здравни рижи - медицински сестри, акушерки, рехабилитатори, зъботехници и др., както и немедицински специалисти.

Подготовката на медицинските кадри е основен въпрос, от който зависи осигуряването на достъп до медицинска помощ и нейното качество.

Специалности с добра осигуреност със специалисти:

Съгласно заложените в Национална здравна карта 2018 г. потребности от специалисти за област Варна и предвид броя на лекарите със съответната придобита специалност, област Варна е с добра осигуреност със следните специалисти: Акушерство и гинекология, Анестезиология и интензивно лечение, Вътрешни болести, Кардиология, Нервни болести, Образна диагностика, Очни болести, Педиатрия, Хирургия.

Дефицитни за областта специалности:

- ✓ „Детска кардиология‘;
- ✓ „Детска психиатрия“;
- ✓ „Детска дентална медицина“, „Оперативно зъболечение и ендодонтия“ и „Пародонтология и заболявания на оралната лигавица“. Поради липсата на нормативна уредба (медицински стандарти), регламентиращи вида и обхвата на денталните дейности, които могат да извършват денталните лекари без придобита специалност и тези със специалност „Обща дентална медицина“, всички практикуващи дентални лекари без придобита специалност извършват дейности от областта на специалностите „Ортодонтия“, „Детска дентална медицина“, „Обща дентална медицина“, „Ендодонтия“, „Пародонтология“, „Протетична дентална медицина“.
- ✓ Със силно изразен дефицит за област Варна са почти всички специалности за лица с професионална квалификация по медицинска професия от професионално направление "Здравни грижи".

Възрастови аспекти на специалистите на територията на областта:

- ➢ специалности с по-изразено застаряване:

Вътрешни болести, Детска ревматология, Клинична алергология, Клинична токсикология, Педиатрия

- ➢ специалности с по-благоприятна възрастова структура:

Анестезиология и интензивно лечение, Гастроентерология, Детска гастроентерология, Детска ендокринология и болести на обмяната, Детска неврология,

Детска нефрология и хемодиализа, Детска пневмология и фтизиатрия, Детска психиатрия, Детска хирургия, Ендокринология и болести на обмяната, Кардиология, Кардиохирургия, Кожни и венерически болести, Лъчелечение, Нуклеарна медицина, Ортопедия и травматология, Очни болести, Пластично-възстановителна и естетична хирургия, Съдова хирургия, Урология.

Финансиране на дейностите в здравеопазването на област Варна

Разпределение на средствата за здравеопазване между отделните видове медицинска помощ

Разпределение	2024 г.	2025 г.
Болнична помощ	323 587 117	363 454 147
Извънболнична помощ	128 688 230	145 367 741
Други: ДМСГД, делегираните от държавата дейности на общините, лекарствата, платени от РЗОК на аптеките и др.	104 768 464	118 434 414
ОБЩО	**557 043 811 лв.**	**627 256 302 лв.**

Забележка: *данните са получени от РЗОК*

Анализ

Нарастването на разходите за здравеопазване е резултат от следните фактори:

- ✓ демографската ситуация (застаряване на населението);
- ✓ преобладаваща хронична патология;
- ✓ нарастваща употреба на лекарствени продукти повишено търсене на медицински услуги от населението.

SWOT анализ на състоянието на системата на здравеопазване в област Варна

Силни страни	Слаби страни
1. Добра обща осигуреност на населението с медицински персонал, лечебни заведения за извънболнична помощ и болнични легла за активно лечение, съизмерима с показателите на развитите европейски държави.	**1.** Неравномерно разпределение на структурите и ресурсите в лечебната мрежа. Недостатъчен брой легла за долекуване и продължително лечение.
2. Функционираща социална здравно осигурителна система, регламентираща правото на равен достъп до основен пакет здравни дейности.	**2.** Недостатъчно финансова обезпеченост на здравните дейности – малък дял от БВП.
3. По-лесен достъп на пациентите до специализирана извънболнична и болнична помощ, в сравнение с другите европейски страни.	**3.** Затруднения при достъпа до първични здравни грижи, особено за живеещите в малки населени места и за определени рискови групи от населението.

4. Основен принцип на финансиране на лечебните заведения на базата на обем осъществени дейности.	**4.** Липса на въведени съвременни системи за остойностяване и оценка на качеството на здравните услуги. Недофинансиране на ЛЗБП от НЗОК.
5. Гарантиран от държавата достъп на гражданите до медицинска помощ извън системата на здравното осигуряване – спешна медицинска помощ, осигуряване на лекарствени продукти за интензивно лечение при животозастрашаващи кръвоизливи, дневно стационарно и стационарно с непрекъснат 24-часов престой лечение на пациенти с психични заболявания, амбулаторно проследяване и стационарно лечение на пациенти с активна туберкулоза и др.	**5.** Недостатъчно софтуерно и хардуерно осигуряване на информационната дейност в системата на здравеопазването.
6. Действащо законодателство, регламентиращо правата на пациентите в България.	**6.** Недостатъчно развитие на дейностите по промоция на здраве и профилактика на заболяванията, с акцент върху социално значимите заболявания.
Възможности	**Заплахи**
1. Разширяване на спектъра на финансовите източници и прогресивно увеличение на средствата за здравеопазване.	**1.** Влошаване на здравно-демографския статус на населението.
2. Интегриране на националната здравна система в рамките на европейската здравна мрежа.	**2.** Задълбочаваща се тенденция на намаление на броя на медицинските специалисти – лекари в национален мащаб и най вече на медицинските сестри. Изтичане на кадри към други страни от ЕС.
3. Възможности за подобряване на материално-техническата база и обновяване на медицинската апаратура чрез кандидатстване по проекти, финансирани от ЕС.	**3.** Липса на политически консенсус за стратегическо развитие на сектора.
4. Засилено влияние върху промените на здравеопазването и на общността.	**4.** Динамично променящо се законодателство.
5. Повишаване на здравната информираност на населението.	**5.** Възникване и разпространение на епидемии и пандемии.
6. Планиране и осигуряване на медицински специалисти по вид дейности в дългосрочен период съобразно потребностите на населението от определена здравна помощ.	**6.** Неподготвеност на системата за осигуряване на медицинска помощ и грижи за застаряващо население.
7. Развитие на дейностите, свързани с продължително лечение, рехабилитация и палиативни грижи.	**7.** Недостатъчна подготвеност на системата да реагира адекватно при евентуално възникване на екологични кризи и катастрофи.
8. Насърчаване на донорството и развитие на трансплантационната дейност.	**8.** Недостатъчна подготвеност на системата за посрещане на заплахи в резултат от миграционните процеси.

Основни недостатъци и проблеми на регионалната система за здравеопазване.

Здравословното състояние на населението в област Варна показва, че здравната политика на страната през последните десетилетия все още не води до желаните резултати. Социално-икономическото развитие в условията на прехода и свързаните с него основни детерминанти на здравето безспорно са допринесли за съществуващото състояние. Някои от негативните процеси обаче са свързани в определена степен и с недостатъци в реформата и дейността на здравната мрежа.

Необходим е по-внимателен преглед и оценка както на настоящата политика, така и на по-нататъшното развитие на реформата, с оглед подобряване здравето на населението.

Реформата в системата на здравеопазването трябва да обхване всички нива и области на действие – извънболнична помощ, спешна помощ, медико-социални услуги, лекарствоснабдяване, дейности по опазване на общественото здраве, междусекторно сътрудничество, развитие на управленския капацитет и др.

Конкретните дейности следва да съответстват на идентифицираните основни проблеми и недостатъци на системата и поставените цели, при максимално ефективно усвояване на наличните ресурси.

Основните слабости и недостатъци на системата за извънболнична помощ могат да бъдат систематизирани по следния начин:

- ✓ неравномерно териториално разпределение на лечебните заведения за извънболнична помощ, водещо до неравнопоставеност на населението по отношение на достъпа до здравни услуги;
- ✓ предимно индивидуална организация на дейността на общопрактикуващите лекари и малък относителен дял на регистрираните групови практики;
- ✓ липса на добре организирана 24-часова неотложна помощ в лечебните заведения за първична и специализирана извънболнична помощ и зачестяващи проблеми и пропуски при оказването ѝ;
- ✓ недостатъчна и често формално осъществявана дейност по промоция на здравето, профилактика и скрининг на заболяванията, диспансеризация и т.н.;
- ✓ недостатъчен брой специалисти по определени медицински специалности;
- ✓ обособяване на голям брой индивидуални специализирани практики за сметка на ДКЦ и МЦ, водещо до лоша координация и нарушаване на интегритета на лечебнодиагностичния процес;
- ✓ деквалификация и липса на ефективна система за продължаващо обучение и контрол върху качеството на специализираната медицинска дейност.

Предложения за решаване на проблемите

Регионални здравни приоритети

Извършеният анализ на здравното състояние на населението във Варна и областта и функционирането на здравната система позволява да се очертаят приоритетите и стратегическите линии за бъдещите действия и реалният шанс за постигане на икономически растеж и социално благополучие чрез оптимални инвестиции за по-добро здраве.

За изпълнението на тези цели е необходимо реализирането на следните приоритетни дейности:

1. **Обществено здравеопазване** – укрепване капацитета на общественото здравеопазване за постигане здравно благополучие на всички граждани чрез провеждане на активни, ефективни и ефикасни промотивни, профилактични, лечебни и рехабилитационни дейности с акцент към хроничните незаразни болести.
2. **Достъп до здравеопазване** – подобряване на достъпа, качеството, ефективността и контрола на медицинските дейности с цел подобряване здравето на населението.
3. **Лекарствена политика** – провеждане на ефективна лекарствена политика, въвеждане на системи за контрол на разходите за лекарства, борба с антимикробната резистентност.
4. **Човешки ресурси** – развитие на човешките ресурси, подобряване условията за обучение и работа за повишаване на техния социален и икономически статут.
5. **Осигуряване на финансова устойчивост на системата на здравеопазване** – политики за ефективно финансиране.